



# 60 dôvodov prečo EÚ

Prečo potrebujeme  
Európsku úniu

AJ  
**TVOJA**  
EURÓPA



# Obsah

## Časť 1: Na čo môže byť Európa hrdá..... 4

1. EU je už viac ako 70 rokov zárukou mieru .....4
2. My sme Európa. Slávime Deň Európy, máme európsku vlajku aj Ódu na radosť.....5
3. Európa obstojí v globalizovanom svete, len ak bude jednotná.....6
4. Vadíme sa a opäť sa udobrujeme – ako vo veľkej rodine.....7
5. Európske hodnoty sú v našich génoch: EÚ inšpiruje ďalších vo svete.....8
6. EÚ je Euróпой, do ktorej sa možno zapojiť.....9
7. Európa je najobľúbenejšou dovolenkovou destináciou na svete .....10

## Časť 2: EÚ posilňuje hospodárstvo a prosperitu..... 11

8. Európa nie je akýsi divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo .....11
9. EÚ podporuje prosperitu, rast a zamestnanosť.....12
10. EÚ podporuje vyrovnávanie rozdielov v regionoch .....13
11. EÚ zabezpečuje spravodlivý obchod s ostatnými časťami sveta .....14
12. Euro je stabilná mena, ktorá ponúka mnohé výhody.....15
13. Európa pomáha svojim poľnohospodárom .....16

## Časť 3: EÚ sa stará o hospodársku súťaž a kontroluje koncerty..... 17

14. Od obrazoviek po nákladné autá: EÚ bráni vzniku kartelov .....17
15. Európa bojuje za daňovú spravodlivosť.....18
16. EÚ dohliada na banky .....19

## Časť 4: Európska únia chráni spotrebiteľov.....20

17. EÚ zabezpečuje práva pasažierov na cestách – letecky aj vlakom .....20
18. EÚ znižuje úmrtnosť na cestách .....21
19. EÚ pomáha spotrebiteľom k ich právam – napríklad pri podomovom predaji.....22
20. Európa zvyšuje bezpečnosť nakupovania na internete .....23
21. EÚ zaručuje práva kupujúcich, keď je produkt chybný .....24
22. Európa chráni úspory svojich občanov .....25

## Časť 5: EÚ zlacňuje náklady na život.....26

23. Jednotný trh znižuje ceny .....26
24. Európa zlacňuje telefonovanie .....27
25. EÚ dáva krídla: letenky sú čoraz lacnejšie .....28
26. EÚ znižuje bankové poplatky a náklady na používanie kreditnej karty .....29
27. EÚ znižuje ceny liekov .....30

## Časť 6: EÚ sa stará o zdravú výživu a čisté životné prostredie .....31

28. EÚ dáva pozor na zdravé stravovanie .....31
29. EÚ nás chráni pred potravinárskymi podvodníkmi a zachováva naše regionálne špeciality .....32
30. EÚ sa stará o čistejšiu vodu a je jedno, či je na kúpanie alebo na pitie.....33
31. EÚ sa stará o čisté ovzdušie a je svetovým lídrom v boji proti zmene klímy.....34
32. EÚ presadzuje recykláciu vyradených elektrických spotrebičov .....35

# Obsah

## Časť 7: EÚ uľahčuje cestovanie a prácu v Európe..... 36 Čas

- 33. EÚ občanom umožňuje žiť a pracovať v hociktorom členskom štáte ..... 36
- 34. Európa sa stará o zdravotné poistenie na cestách..... 37
- 35. Ak sa vám stala nehoda, zavolajte na 112 – jednotnú európsku tiesňovú linku ..... 38
- 36. EÚ zabezpečuje vodičom mobilitu bez hraníc..... 39
- 37. EÚ umožňuje cestovanie bez hraníc: schengenský priestor ..... 40

## Časť 8: EÚ podporuje vzdelávanie, výskum a kultúru..... 41

- 38. EÚ vysielá mladých ľudí učiť sa do zahraničia ..... 41
- 39. EÚ ponúka novú službu dobrovoľníkov: európsky zbor solidarity ..... 42
- 40. EÚ prináša mladým ľuďom prácu..... 43
- 41. Vedci dostanú z programu EÚ „Horizont2020“ miliardy EUR..... 44
- 42. EÚ vytvára európsky vedecký cloud..... 45
- 43. EÚ prepája Európu – bezplatné Wi-Fi na dedinách a v mestách..... 46
- 44. EÚ podporuje Európu rozmanitých kultúr ..... 47
- 45. EÚ zachováva kultúrnu rozmanitosť a vyhlasuje hlavné mestá kultúry ..... 48

## Časť 9: EÚ sa stará o vnútornú bezpečnosť ..... 49

- 46. EÚ bojuje proti terorizmu..... 49
- 47. EÚ bojuje proti organizovanému zločinu..... 50
- 48. EÚ chráni ženy a deti pred obchodovaním s ľuďmi a zneužívaním..... 51

## Časť 10: Európa sa angažuje vo svete ..... 52

- 49. Európa je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete..... 52
- 50. Európa pomáha riešiť krízu v Sýrii..... 53
- 51. EÚ podporuje svojich susedov ..... 54
- 52. Európa je najväčším darcom humanitárnej pomoci na svete..... 55

## Časť 11: Európa pomáha pri celosvetovej utečeneckej kríze..... 56

- 53. Európa zachraňuje životy ľudí..... 56
- 54. Európa chráni svoje hranice ..... 57
- 55. Európa bojuje proti prevádzkačom ..... 58
- 56. Európa bojuje proti základným príčinám migrácie..... 59
- 57. EÚ sa zasadzuje za spoločné azylové normy v Európe ..... 60

## Časť 12: Únia odbúrava byrokraciu ..... 61

- 58. Veľký vplyv vo veľkých veciach, ale menší vplyv v menej dôležitých otázkach ..... 61
- 59. Európska únia nie je byrokratický moloch – Európa nás stojí menej, ako si myslíme ..... 62
- 60. Európska únia sa oplatí..... 63

## Časť 1: Na čo môže byť Európa hrdá

### EÚ je už viac ako 70 rokov zárukou mieru

**Naši otcovia a starí otcovia ešte umierali vo vojne. Dnes ale žijeme v luxuse, že môžeme veriť našim európskym susedom. Vojna v rámci EÚ je nepredstaviteľná, východná a západná Európa sú zjednotené. Naš spoločný domov Európa zabezpečuje mier. A to je veľký dar!**



Po stáročia patrili vojny a Európa k sebe. Ešte v 20. storočí zomrelo v druhej svetovej vojne najmenej 55 miliónov ľudí a stará Európa sa zrútila. Tým nadišiel čas na uskutočnenie myšlienky zjednotenej Európy, stáročia starej myšlienky, ktorá sa tiahla od od čias starých Grékov a Rimanov až do novoveku – viac ako pol miliardy Európanov dnes žije v mieri a slobode – a to vďaka EÚ. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker k tomu uviedol: „Európa znamená predovšetkým mier. Nie je to náhoda, že najdlhšie obdobie mieru v písomne zaznamenatej histórii Európy sa začalo vytvorením európskych spoločenstiev.“

Dňa 9. mája 1950 sformuloval francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman myšlienku zjednotenej Európy. Európske štáty sa mali v záujme zachovania mieru hospodársky zomknúť do tak pevného spoločenstva, že vojna medzi nimi by už viac nebola možná. Vytvorenie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele v roku 1952 bolo prvým krokom. Po ňom v roku 1957 nasledovali Rímske zmluvy, ktoré predstavujú začiatok mierového projektu zjednotenej Európy.

Keď sa obzrieme späť, vidíme, že ešte nikdy v európskej histórii nebolo také dlhé a neprerušované obdobie mieru, a to už vyše 70 rokov. A pritom žijeme vo svete, v ktorom okolo nás zúri približne 40 ozbrojených konfliktov, ktoré si každoročne vyžadujú minimálne 170 000 ľudských životov.

Spory sa dnes riešia inak, ako uvádza aj. Ako uvádza predseda EK Juncker: „*Niekedy aj bojujeme, ale našou zbraňou sú slová a naše spory urovnávame za rokovacím stolom, nie v zákopoch.*“

Za šírenie mieru, zmierenia, demokracie a za ochranu ľudských práv. dostala EÚ v roku 2012 Nobelovu cenu za mier. Mnohí si samozrejme kládli otázku, či si EÚ toto prestížne ocenenie zaslúži v situácii, keď v Stredozemnom mori zomierajú utečenci a mnohé krajiny EÚ vyvážajú zbrane. Áno, zaslúži si ho. Pretože jej zásluhy na zachovaní mieru sú nepopierateľné.

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14. 9. 2016](#)

[Vyjadrenie Európskej komisie k Nobelovej cene za mier](#)

[Zdôvodnenie Nobelovho výboru k udeleniu ceny za mier EÚ – 12. 10. 2012](#)

# Sme Európa. Slávime Deň Európy, máme európsku vlajku aj Ódu na radosť

**Od roku 2000 má EÚ vlastné motto: „zjednotení v rozmanitosti“. Slogan je vyjadrením toho, že EÚ rešpektuje rozmanitosť početných európskych kultúr, tradícií a jazykov. Deň Európy, európska vlajka a európska hymna sú spoločnými symbolmi EÚ.**

A čo zvyknete robiť 9. mája? Európska únia v tento deň každoročne slávi Deň Európy. Je to vlastne jediný sviatok EÚ, hoci Európania v tento deň, žiaľ, nemajú pracovné voľno. Dátum má pre Európu osobitný význam: 9. mája 1950 predstavil vtedajší francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman po prvý raz návrh na postupné zjednocovanie Európy ako nevyhnutný predpoklad mieru, demokracie a prosperity v povojnovej Európe. Schumanova deklarácia bola základným kameňom dnešnej Európskej únie. Preto si od roku 1985 tento počín každoročne pripomíname. Zastúpenia Európskej komisie, ministerstvá a občianske organizácie v tento deň usporadúvajú podujatia a dni otvorených dverí.

Ako ale vlastne prišla Európa k svojmu menu? V gréckej mytológii bola „Európa“ krásnou dcérou fenického kráľa. Podľa legendy sa do nej bezhlavo zalúbil vládca všetkých bohov Zeus, uniesol ju na ostrov Kréta a tam ju zviazol. Meno Európa skutočne pochádza zo staroveku. Už v 5. storočí pred Kr. popisoval grécky spisovateľ a geograf Herodotos pevninu nachádzajúcu sa na sever od Stredozemného mora ako „Európu“.

Mimochodom, Európska únia nie je žiadna budova v Bruseli, ale zosobňuje myšlienku. Symbolom tejto myšlienky je európska vlajka, ktorá zároveň predstavuje európsku jednotu a identitu. Kruh zlatých hviezd znázorňuje solidaritu a svornosť medzi európskymi národmi. Číslo dvanásť tradične predstavuje dokonalosť a jednotu – ako dvanásť mesiacov roka alebo dvanásť hodín na ciferníku. O túto jednotu usiluje aj Európa. V rozpore s rozšíreným názorom nemá počet hviezd nič spoločné s počtom členských štátov, pretože ich počet sa medzičasom rozrástol na 28.

EÚ má aj svoju hymnu. Za jej melódiu bola vybraná „Óda na radosť“ z 9. symfónie nemeckého skladateľa Ludwiga van Beethovena. Ide o kultúrne dedičstvo Európy. Európska hymna v žiadnom prípade nenahrádza národné hymny členských štátov EÚ, skôr oslavuje ich spoločné hodnoty. V univerzálnom jazyku hudby vyjadruje ideály slobody, mieru a solidarity, ktoré sú spoločné pre celú Európu s úžasným textom: „*Radosť – krásna iskra Božia, elyzejskej dcéry hlas, teraz s láskou nevýslovnou ku svätyni vedieš nás.*“ Hádám ani netreba viac dodať.

[Internetové stránky EÚ o symboloch Únie](#)

[Portál EÚ o oficiálnych jazykoch](#)

# Európa obstojí v globalizovanom svete len ak bude jednotná

**Je možné, že Európa nasledujúcich desaťročiach stratí na význame vo svete. Ako to? Dôvodom je demografický vývoj. Miera pôrodnosti na iných kontinentoch je podstatne vyššia. Podľa prognózy OSN vzrastie populácia Afriky do roku 2100 štvornásobne a predbehne tak Áziu ako kontinent s najväčším počtom obyvateľov.**

### Najväčší vnútorný trh na svete

30 mil. podnikov vytvára HDP EÚ vo výške 14 biliónov EUR



V súčasnosti žije v EÚ viac ako 500 miliónov ľudí – to je viac ako počet obyvateľov Spojených štátov a Japonska spolu. Európania tak v súčasnosti predstavujú osem percent svetovej populácie, no v roku 2050 to bude už len päť percent. „Fakty hovoria jasne: svet rastie. A my sa zmenšujeme,“ opísal vývoj predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Výsledkom je, že európska spoločnosť starne a nemá dostatok pracovnej sily pre svoje hospodárstvo. Súčasne s tým upadá celosvetový význam Európy, tak ekonomicky, ako aj vojensky a spoločensky. V roku 2050 nebude medzi siedmimi najsilnejšími svetovými ekonomikami ani jedna krajina EÚ. Ale čo EÚ ako celok? Stále budeme medzi najlepšimi. Juncker vyhlásil: „Len zjednotená EÚ je dostatočne silná na to, aby bolo jej hlas vo svete počuť.“

V globalizovanom svete s jeho rôznorodými výzvami už nie je žiaden z členských štátov EÚ dostatočne veľký na to, aby obstál sám a presadil naše hodnoty. To je možné len v spoločenstve, akým je EÚ. „Existujú dva typy členských štátov,“ povedal k tomu Holanďan Frans Timmermans, prvý podpredseda Európskej komisie. „Malé a tie, ktoré si ešte neuvedomili, že sú malé.“ Medzinárodné aspekty, ktorými sa musí EÚ zaoberať, sa neobmedzujú len na zahraničnú a bezpečnostnú politiku, ale zahŕňajú aj rozvojovú spoluprácu, zahraničný obchod a svetové hospodárstvo, migráciu, klimatické zmeny a energetiku.

Je preto zrejmé, že Európa musí fungovať ďalej. Napriek početným sporom a krízam sa musia členské štáty vo vlastnom záujme zomknúť. Juncker varuje: „Naši nepriatelia by boli radi, keby sme sa rozdelili. Naši konkurenti by z nášho rozpadu ťažili.“ EÚ sa dnes rozprestiera od Lisabonu po Helsinky, od Dublinu po Sofiu, od Atlantiku po Čierne more, od Severného a Baltského mora až po Stredozemné more. Jej súčasťou sú monarchie aj republiky, členovia NATO aj krajiny, ktoré členmi tejto organizácie nie sú. EÚ môže svojim občanom ponúknuť ochranu – či už proti vonkajšej hrozbe alebo voči dôsledkom globalizácie, kde si už jednotlivé štáty nedokážu samostatne poradiť. Lepšia alternatíva k európskej spolupráci v EÚ je zatiaľ v nedohľadne.

### Podiel Európy na svetovej populácii sa znižuje

1900		25%
1960		11%
2015		6%
2060		4%

Zdroje:  
Štatistický úrad OSN a Eurostat EU27

Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14. 9. 2016

### Vadíme sa a opäť sa udobrujeme – ako vo veľkej rodine

**V každej rodine dochádza k sporom, dokonca aj v dobre fungujúcej. Ani EÚ ako rodina európskych štátov nie je v tomto smere výnimkou. Naše diskusie sú často v mnohých otázkach dosť ostré – ale na ich konci dospejeme vždy k dohode.**

Predstavte si, že sedíte za jedným stolom s 28 členmi rodiny. Atmosféra bude veľmi živá. Jeden člen žiada, aby sa rozhodnutie prijalo okamžite, druhý sa nechce zapojiť a tretí očakáva peniaze. Takisto je to aj v EÚ. O kľúčových témach a návrhoch právnych predpisov sa v Európskom parlamente a v Rade ministrov, v ktorej sú zastúpené národné vlády, často intenzívne sporíme aj vyše roka.

Samozrejme, že to niekedy pripomína zjednávanie na trhovisku, kde sa dá obchodovať so všetkým. No len takto možno napokon dosiahnuť zhodu často úplne rozdielnych záujmov. Spory sú prejavom živej politickej diskusie. Sú potrebné a majú zmysel, pretože len takto nájdeme správnu cestu k formovaniu budúcnosti Európy. Samozrejme, že „Brusel“ nerobí všetko správne. Ale „Brusel“ robí správne veľa vecí, ktoré by bez „Bruselu“ jednotlivé vlády správne nerobili.

Zakaždým, keď nejaká krajina nechce vôbec spolupracovať, je tu rozhodca - Európsky súdny dvor. Sudcovia v Luxemburgu urovnávajú spor a vynesú rozsudok – napríklad vtedy, keď niektorá vláda podá žalobu proti rozhodnutiam EÚ alebo keď Komisia žaluje členský štát, ktorý porušuje zmluvy EÚ. Súd takto rozhodol spor o Sústavu vodných diel Gabčíkovo – Nagymaros, spoločnom európskom patente, či v spore o prerozdeľovaní utečencov.

Keďže všetci členovia rodiny EÚ sú už dospelí, môžu sa aj „rozviesť“. EÚ je dobrovoľné zoskupenie európskych štátov, a preto má každý členský štát právo z EÚ kedykoľvek vystúpiť (článok 50). Občania Veľkej Británie sa v referende v júni 2016 rozhodli z EÚ vystúpiť. Ak sa plánované vystúpenie uskutoční, stratí Spoločenstvo svoju tretiu najväčšiu ekonomiku, druhého najväčšieho čistého prispievateľa do rozpočtu EÚ a diplomaticky silného hráča v Bezpečnostnej rade OSN. Tým sa zmenší a oslabí.

Niektorí ľudia dnes hovoria o existenčnej kríze EÚ. Zdá sa však nepravdepodobné, že by mohlo dôjsť k rozbitiu jednoty Európy. Z dôvodu svojho ostrovného charakteru mala Veľká Británia v rámci EÚ vždy osobitné postavenie. To, že by nejaké ďalšie štáty chceli nasledovať britský príklad, sa v súčasnosti neočakáva. Vplyvom hlasovania o Brexite znovu citeľne vzrástla podpora EÚ v krajinách ako sú Holandsko a Francúzsko. Výhody jednotného vnútorného trhu, slobodného cestovania a politického vplyvu, ktorý má EÚ ako celok tvorený 27 krajinami, sú príliš veľké. Je však isté, že EÚ sa bude aj v budúcnosti ďalej meniť.

[Článok 50 Zmluvy o EÚ](#)

[Internetová stránka EÚ o Súdnom dvore Európskej únie](#)

# Európske hodnoty sú v našich génoch: EÚ inšpiruje ďalších vo svete

**UŽ 70 rokov trvá mier založený na demokracii a právnom štáte. Svojimi hodnotami a spôsobom života je Európa vzorom pre krajiny na celom svete, ktoré sa usilujú o zmenu a prechod k demokracii.**

Po druhej svetovej vojne sa v roku 1951 so založením Európskeho spoločenstva uhlia a ocele začala písať história Európskej únie. V roku 1957, teda pred 60 rokmi, podpísalo šesť krajín Rímske zmluvy, ktoré sú jej zakladajúcim dokumentom. Ide o krajiny Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Belgicko, Luxembursko a Holandsko. Od samého začiatku bolo ich cieľom podporovať mier a prosperitu na kontinente, a tak je toto úsilie v určitej miere takpovediac v génoch Únie. Predseda Komisie Jean-Claude Juncker to charakterizuje takto: „Neoddeliteľnou súčasťou nášho európskeho spôsobu života sú naše hodnoty: sloboda, demokracia a právny štát. Hodnoty, o ktoré sme stáročia zápasili slovami a zbraňami.“

**Od roku 2000 EÚ vyslala viac ako 120 volebných misí, do ktorých bolo zapojených viac ako 11 000 pozorovateľov**



EÚ je pritom otvorená všetkým demokratickým európskym krajinám, ktoré sa chcú stať jej členmi. So svojim fungujúcim trhovým hospodárstvom a stabilnými demokraciami priťahovala EÚ v priebehu rokov ako magnet vždy ďalšie a ďalšie krajiny. Únia sa tak rozšírila zo šiestich na súčasných 28 krajín a rozprestiera sa od Atlantického oceánu po Čierne more. Dnes v nej žije viac ako 500 miliónov ľudí. Po páde železnej opony v roku 1989 pomohla EÚ preklenúť rozdelenie medzi východom a západom. Jej členmi sa v rokoch 2004 a 2007 stali mnohé bývalé komunistické krajiny strednej a východnej Európy. EÚ posilnila demokratické sily a podporila hospodársky rast. V roku 2013 sa Chorvátsko stalo 28. členským štátom EÚ. keď Veľká Británia opustí EÚ v súlade s rozhodnutím v referende z roku 2016, EÚ po prvýkrát stratí člena – a bude to pre ňu bolestivý zásah.

Na opačnom póle tohto vývoja stojí päť ďalších kandidátov na členstvo v EÚ. Ide predovšetkým o krajiny západného Balkánu – Albánsko, Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, Čiernu Horu a Srbsko. O pristúpení Turecka sa síce ďalej rokuje, no vzhľadom na súčasný demokratický deficit je to v súčasnosti beh na dlhé trate. Svojou Susedskou politikou prispieva EÚ k stabilite, bezpečnosti a prosperite aj v tých krajinách, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti pri jej hraníc.

V každom prípade však EÚ naďalej ostáva príkladom pre mnohé regióny vo svete. Žiadny iný kontinent nerozvinul toľko foriem spolupráce. Spolu sme najväčším hospodárskym priestorom na svete a najdôležitejším obchodným partnerom Číny a Spojených štátov. Sme najväčším poskytovateľom humanitárnej pomoci a investujeme do udržateľnej budúcnosti, oblasti klímy a predchádzania konfliktom. „Dnešný svet potrebuje mocnosť, ktorá má v svojom DNA zakódovaný mier a predchádzanie konfliktom,“ hovorí vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová.

[Internetová stránka Európskej komisie k rozširovaní EÚ](#)

[Internetová stránka Európskej komisie o potenciálnych kandidátskych krajinách \(v angličtine\)](#)

[Prejav Federicy Mogheriniovej, Berlín 7.12. 2016 \(v angličtine\)](#)



# EÚ je Európou, do ktorej sa možno zapojiť

**Chcete sa ako občan vyjadrovať k politikám EÚ? Nemusíte čakať do budúcich volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019. Každý môže ovplyvniť vývoj svojimi iniciatívami, návrhmi a sťažnosťami.**



Ak Vám na niektorej téme zvlášť záleží a myslíte si, že by v tejto oblasti mal existovať európsky právny predpis, môžete začať tzv. európsku iniciatívu občanov. Táto nová možnosť angažovať sa aj mimo volieb a politických strán existuje od roku 2012 a odvtedy sa stala veľmi vyhľadávanou. Od jej vzniku podpísalo viac ako päť miliónov občanov vyše 20 takýchto iniciatív.

Iniciátori musia získať podpisy aspoň milióna občanov zo siedmich z celkovo 28 členských štátov. Potom môžu vyzvať Európsku komisiu, aby predložila návrh právneho predpisu EÚ k danej oblasti. Samozrejme môže ísť len o také témy, ktoré patria do pôsobnosti Komisie. Hoci Komisia nie je ani v prípade úspešnej iniciatívy povinná zmeniť právne predpisy, v tom prípade to však musí dobre odôvodniť.

Doteraz sa uskutočnili tri úspešné európske iniciatívy občanov. Týkali sa otázky vody ako ľudského práva, ochrany embryí a zákazu testovania na zvieratách. V súčasnosti prebieha šesť ďalších iniciatív, ako sú napríklad Stop plastom v moriach, iniciatíva na ochranu manželstva a rodiny, či zákaz pesticídov glyfozát.

V legislatívnej oblasti sa Komisia väčšinou pýta občanov na ich názory vopred v rámci takzvanej verejnej konzultácie. Občania, podniky a organizácie potom môžu na základe svojich odborných znalostí poskytnúť cenné podnety. Na tzv. Dialógoch s občanmi o Európe môžu ľudia priamo diskutovať s eurokomisármi, často aj na Facebooku. Každý občan môže tiež zasláť petíciu Európskemu parlamentu. Európskemu ombudsmanovi zasa možno adresovať sťažnosti na nesprávny úradný postup inštitúcií EÚ alebo na porušenie právnych predpisov z ich strany.

Mnohí občania si myslia, že EÚ nie je dostatočne demokratická. Ako dôvod sa často uvádza skutočnosť, že Komisia ako výkonný orgán nie je priamo volená občanmi.

Komisári sú namiesto toho menovaní volenými vládami svojich štátov a vypočutí demokraticky voleným Európskym parlamentom, ktorý ich potom vo funkcii potvrdí alebo ich kandidatúru zamietne. V tejto oblasti získali Európania postupne väčší vplyv. Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 predstavili jednotlivé strany po prvý raz svojich najväznejších kandidátov na funkciu predsedu Komisie. Za kresťanských demokratov kandidoval Luxemburčan Jean-Claude Juncker a za sociálnych demokratov Nemeck Martin Schulz. Voliči teda mohli spolurozhodovať o tom, kto bude z najvyššej pozície tvoriť a presadzovať politiku EÚ. Keďže Európska ľudová strana (EĽS/EPP) získala najväčší počet hlasov, novým predsedom Európskej komisie sa stal Juncker. Tento vývoj smerujúci k posilneniu vplyvu európskej demokracie sa bude pravdepodobne presadzovať aj v nasledujúcich voľbách, ktoré sa uskutočnia v roku 2019.

EÚ je súčasťou našej parlamentnej demokracie. Smernice a nariadenia EÚ nepripravujú „nezvolení eurokrati“. Komisia navrhuje právne predpisy, no o nich následne rozhoduje priamo volený Európsky parlament a volení zástupcovia vlád jednotlivých členských štátov v Rade ministrov. Žiadny právny predpis EÚ teda nie je prijatý bez účasti volených politikov zo Slovenska.

[Možnosť vyjadriť sa k politikám EÚ](#)

[Európska iniciatíva občanov](#)

[Konzultácie Európskej komisie](#)

[Dialógy Európskej komisie s občanmi](#)

[Európske voľby](#)

# Európa je najoblúbenejšou dovolenkovou destináciou na svete

**Eiffelova veža v Paríži, Brandenburská brána v Berlíne, či Vatikán v Ríme – Európa ponúka mnoho jedinečných pamätihodností, ktoré lákajú také veľké množstvo turistov ako žiaden iný región na svete.**

Aj rok 2016 bol pre európsky cestovný ruch rekordný, a to napriek teroristickým útokom a bezpečnostným hrozbám. Podľa Svetovej organizácie pre cestovný ruch (UNWTO) navštívilo Európu približne 620 miliónov ľudí. To znamená, že každý druhý dovolenkár, či osoba na pracovnej ceste smerovali do Európy alebo cestou v Európe prenocovali. Žiadny iný kontinent nie je natoľko obľúbený. Ďaleko za Európou sa na druhom mieste umiestnil ázijsko-tichomorský región, kam sa v roku 2016 vybral každý štvrtý cestujúci (24 percent), a po ňom nasleduje Amerika so 16 percentami. Jedným z dôvodov rastúcej obľúbenosti Európy je priaznivý kurz eura (v porovnaní s americkým dolárom a inými dôležitými menami), ktoré ľuďom zo zámoria šetria cestovné náklady.

Návštevnosť Slovenska podľa Štatistického úradu v roku 2016 prvýkrát v histórii prekonala päť miliónov turistov. V porovnaní s rokom 2015 je to narást o 16 percent. Až 40 percent turistov k nám prišlo zo zahraničia, najmä z Českej republiky, Poľska, Nemecka a Maďarska. Z krajín mimo EÚ k nám zavítali najmä turisti z Ukrajiny a Spojených štátov.

Ak sa pozrieme na počet prenocovaní v hoteloch a penziónoch podľa údajov Eurostatu, tak prvé miesto v rámci EÚ obsadilov roku 2015 Nemecko s takmer 161 miliónmi návštevníkov z celého sveta, nasledovali Francúzsko so 157 miliónmi prenocovaniami a Španielsko (114 miliónov). Väčšina turistov z krajín mimo Európy pochádzala podľa Eurostatu z o Spojených štátov a z Ruska.

Európa je veľmi obľúbená aj u samotných Európanov. Tri štvrtiny ciest občanov EÚ do zahraničia tvoria cesty do iného členského štátu EÚ. Podľa údajov Eurostatu pripadol v roku 2014 na päť cestujúcich z EÚ len jeden turista z krajín mimo EÚ.

Medzinárodný cestovný ruch predstavuje pre Európu obrovský plán hospodárskej obnovy. Podľa Svetovej organizácie pre cestovný ruch (UNWTO) dosiahli v roku 2015 príjmy z medzinárodného cestovného ruchu v Európe 451 miliárd dolárov (približne 428 miliárd eur).

[Tlačová správa UNWTO zo 17. 1. 2017 \(v angličtine\)](#)

[Správa UNWTO 2016 \(v angličtine\)](#)

[Štatistika Eurostatu k oblasti cestovného ruchu](#)

## Časť 2: EÚ posilňuje hospodárstvo a stará sa o prosperitu

### Európa nie je žiaden divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo

**Všetkým sú nám známe úspechy sociálneho trhového hospodárstva: Pracovníci v EÚ nesmú dostať výpoved' zo dňa na deň, tehotné ženy požívajú osobitnú ochranu a podniky nesmú budovať kartely, aby tak diktovali ceny. Toto všetko zaručuje práve sociálne trhové hospodárstvo.**

V Lisabonskej zmluve sa jasne uvádza, že EÚ sa usiluje o „konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo“. Cieľom je dosiahnuť prosperitu a plnú zamestnanosť a zároveň zaistiť sociálne zabezpečenie pracujúcich. Za týmto účelom štát aktívne zasahuje do hospodárskeho diania, či už kvôli ochrane spotrebiteľov alebo hospodárskej súťaži.

V priebehu desaťročí sa sociálne trhové hospodárstvo osvedčilo v celej Európe. Jemu možno ďakovať za to, že sa zlepšila životná situácia širokých vrstiev obyvateľstva, ktorí sa zároveň mohli spoľahnúť na sociálne zabezpečenie. Mnohí ľudia mimo Európy si preto s naším kontinentom spájajú prísľub blahobytu.

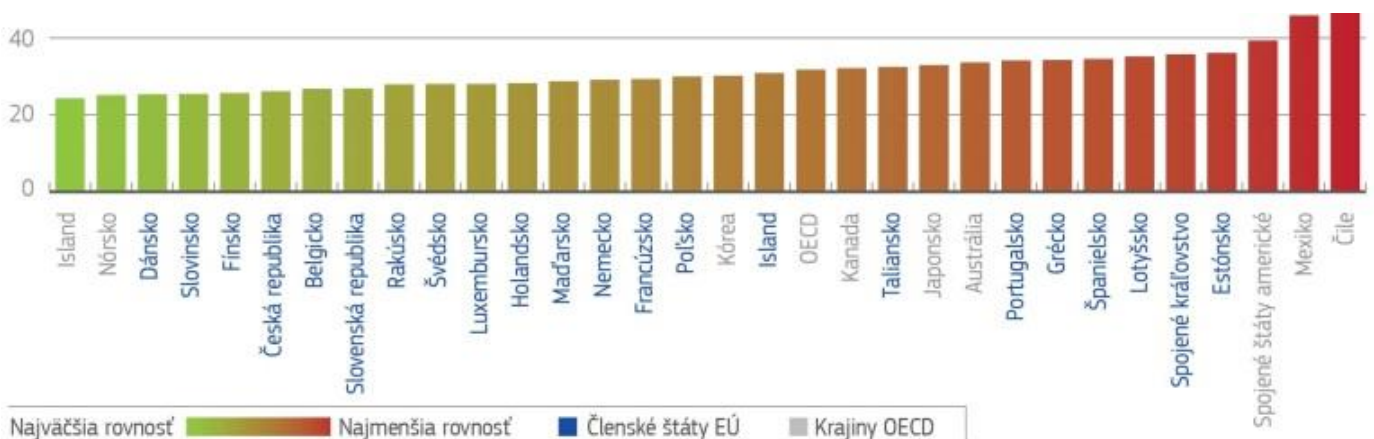
Samozrejme, že podmienky sociálneho trhového hospodárstva treba vždy znova vyrokovať a vybojovať. Aktuálny prípad: Európska komisia koná proti sociálnemu dumpingu, aby ochránila záujmy pracovníkov z východnej Európy, ktorí pracujú v iných členských štátoch EÚ napríklad ako pomocníci pri žatve, pestovaní špargle alebo ako stavební robotníci (Revízia smernice o vyslaných pracovníkoch). Doteraz mali títo pracovníci nárok len na minimálnu mzdu hostiteľskej krajiny, teraz by im mal byť priznaný nárok aj na

tie isté prémie a príplatky, aké majú miestni zamestnanci, pričom po dvoch rokoch by sa mali postavením zrovnoprávniť s domácimi pracovníkmi. Kritika návrhu prichádza sčasti z východnej Európy, pretože tamojšie podniky platia nižšie mzdy a boja sa, že o túto výhodu prídu. Predseda Európskej komisie však zdôrazňuje: „Ide tu o otázku sociálnej spravodlivosti. Európa nie je akýsi divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo.“

Sociálnejšia Európa so spravodlivými pracovnými podmienkami, s fungujúcimi trhmi práce a so silným sociálnym dialógom je pre predsedu Komisie Junckera prioritou. EÚ podporuje zapojenie pracovníkov do rozhodovania v celej Európe, zabezpečuje ochranu zdravia pri práci, posilňuje postavenie pracujúcich na čiastočný úväzok a garantuje minimálny štandard, pokiaľ ide o dovolenku a voľno. Okrem sociálneho dumpingu bojuje Komisia EÚ aj proti daňovým únikom, presadzuje aktívnu európsku politiku trhu práce a podporuje tvorbu nových pracovných miest. Zasluhou EÚ je aj uznávanie diplomov a kvalifikácií v rámci celej Európy. Vďaka nim si môže každý nájsť oveľa ľahšie uplatnenie v inom štáte EÚ.

[Článok 3 Lisabonskej zmluvy](#)

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14. 9. 2016](#)



### EÚ podporuje prosperitu, rast a zamestnanosť

**Hospodárska a finančná kríza zanechala hlboké stopy. Nezamestnanosť je predovšetkým v južnej Európe stále vysoká, mnohé štáty sú silne zadlžené. V dôsledku toho sa menej investuje. To ochromuje hospodárstvo a ďalej zvyšuje nezamestnanosť. Aby Komisia tento vývoj zvrátila, koordinuje hospodársku politiku a podporuje investície v celej EÚ.**

**Doposiaľ viac než 100 000 nových pracovných miest**



**Lepší prístup k financovaniu pre 200 000 malých podnikov a začínajúcich podnikov**

Kríza v mnohých štátoch EÚ odhalila zásadné problémy a neudržateľné trendy. Poukázala aj na vzájomnú závislosť ekonomík členských štátov EÚ. Lepšia koordinácia hospodárskej politiky na úrovni EÚ nám môže pomôcť tieto problémy zachytiť a zvýšiť rast aj zamestnanosť. Ako poučenie z krízy predkladá Komisia každoročne každému členskému štátu na mieru odporúčania reforiem, ktoré sa potom prejavujú v rozpočtovom plánovaní a hospodárskej politike štátov.

Junckerova Komisia naordinovala proti kríze aj ďalšiu medicínu: V roku 2014 predstavila Investičný plán pre Európu, známy aj ako Junckerov plán. Pomocou zlepšenia investičných podmienok a garančného programu sa v priebehu troch rokov dvíhajú v rámci EÚ očakáva mobilizácia investícií v objeme 315 miliárd eur.

V zásade ide o to, že EÚ poskytuje pôžičky na modernizáciu malých a stredných podnikov alebo na veľké cezhraničné projekty ako sú napríklad výstavba cetných, dátových a energetických sietí. Ideálnym príjemcom pôžičky je spoločnosť, ktorá chce investovať do budúcnosti, ale peniaze sa jej darí zohnať len s námahou. EÚ preberá časť rizík investície, aj nad zárukami, aby tak mohli súkromní investori do projektu ľahšie investovať vlastné prostriedky.

Napriek počiatkovej skepse sa začali prostriedky z Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI) využívať vo väčšom. Do januára 2017 prinieslo financovanie z EFSI dodatočné investície v objeme 168 miliárd eur, teda viac než polovicu plánovanej sumy. V rámci už schválených projektov by si malo nájsť nové zamestnanie viac než 100 000 ľudí. Výhodné úvery čerpá už viac než 380 000 malých a stredných podnikov.

Na základe pozitívneho priebežného hodnotenia by sa mal plán navýšiť a predĺžiť. EFSI by mal v priebehu šiestich rokov svojej existencie, teda do roku 2020, prilákať ďalšie investície v objeme minimálne 500 miliárd eur, a do roku 2022 dokonca 630 miliárd eur. Prioritnými oblasťami by pritom mali byť zdravie, vzdelávanie a integrácia migrantov.

**Európa bude investovať do svojich začínajúcich podnikov, svojej mládeže, svojich nezamestnaných**

Prvý rok: 116 mld. EUR



Vnútrotrh EÚ ako taký zároveň predstavuje obrovský program hospodárskej obnovy. Bezcolný cezhraničný obchod šetrí firmám náklady a robí tovar cenovo prijateľnejší pre zákazníkov. Pre podniky je jednoduché investovať v iných členských štátoch EÚ. Každý, kto pracuje, si môže vybrať, v ktorom členskom štáte sa chce zamestnať. Toto všetko v posledných desaťročiach posilnilo konkurencieschopnosť a umožnilo rast hospodárstva a prosperity – obzvlášť na Slovensku, pre ktoré je vývoz taký dôležitý. Európska únia sa tak stala najväčším hospodárskym priestorom sveta a predbehla aj USA a Čínu.

[Európska komisia o Investičnom pláne pre Európu](#)

[Hospodárska koordinácia v európskom semestri](#)

### EÚ podporuje vyrovnávanie rozdielov v regiónoch

#### **Regionálne a štrukturálne fondy majú za cieľ zabrániť tomu, aby bol medzi jednotlivými regiónmi EÚ neprímeraný rozdiel.**

Chudobnejšie regióny a také, ktoré obzvlášť zasiahli štrukturálne zmeny v EÚ, dostávajú podporu, aby tento negatívny vývoj zvrátili a mohli si vykompenzovať regionálne nevýhody. EÚ im teda pomáha dobehnúť zameškané. Fondy tiež pomáhajú ľuďom pri hľadaní práce a uľahčujú im život v mestských štvrtiach alebo obciach, kde bývajú. Okrem rozvoja miest a zamestnania sa podpora poskytuje aj na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, či na výskum a inovácie. Regionálna politika predstavuje po poľnohospodárskej politike druhú najväčšiu položku v rozpočte EÚ. V programovom období 2014 – 2020 majú regióny k dispozícii 351 miliárd eur, z toho Slovensko dostane približne 15,3 miliárd eur. Kvôli hospodárskej kríze má dnes regionálna politika v mnohých štátoch za cieľ predovšetkým vytvárať nové pracovné miesta a rast hospodárstva, urýchlenie digitalizácie, výstavbu ciest a železničných tratí a zlepšenie kvality života obyvateľov. Každý projekt musia zároveň spolufinancovať z vlastných zdrojov aj členské štáty EÚ.

Ak sa pozrieme na investície predchádzajúceho programového obdobia 2007 – 2013, priniesli jasné výhody. Každé euro investované z prostriedkov politiky súdržnosti prinieslo navyše ďalšie 3 eurá. dotácií sa ekonomická výkonnosť posilnila o takmer trojnásobok. Z toho majú úžitok aj čisti prispievatelia, akým je aj Slovensko, pretože ich podniky tak môžu predávať viac tovaru a služieb. Opakovane sa objavujú výčitky, že sa dotácie v regiónoch len utápajú, napríklad v podobe nepotrebných mostov, ktoré nikto nevyužíva, alebo neefektívnych letísk, ktoré nikto nepotrebuje. Takéto prípady sme tu mali, o to sa stará Európsky dvor audítorov. Ak sa pri kontrole zistí, že prostriedky boli vynaložené nesprávne, musia sa vrátiť.

Občas sa ozývajú hlasy, prečo musia ísť dotácie cez „Brusel“ a či by peniaze nemohlo rozdeľovať samotné Slovensko. Skutočnosť je taká, že politika súdržnosti sa riadi celoeurópskymi prioritami. Výhodou európskej regionálnej politiky je aj dlhodobá plánovacia istota počas sedemročných období financovania. Prostriedky EÚ sú vďaka tomu slovenským regiónom spoľahlivo k dispozícii aj mimo ročných rozpočtových cyklov.

[Európska komisia o prostriedkoch pre jednotlivé členské štáty EÚ](#)

### EÚ zabezpečuje spravodlivý obchod s ostatnými časťami sveta

**Prosperita Európskej únie je založená na slobodnom a otvorenom svetovom obchode. Len v samotnej EÚ závisí 31 miliónov pracovných miest od exportu, čo predstavuje takmer každé siedme pracovné miesto v Európe. Naše obchodné dohody sú základným kameňom.**

Obchodné dohody pomáhajú podnikom pri hľadaní nových odbytísk, zvyšovaní zisku a vytváraní pracovných miest – obzvlášť na Slovensku, pre ktoré je vývoz taký dôležitý. Osob z nich majú aj spotrebiteľia. Možnosť nakupovať na celosvetovom digitálnom trhu za nízke ceny a z pohodlia domova alebo v nákupných centrách so širokým sortimentom je výdobytkom, ktorý stojí za to obhajovať v ére čoraz vyššej popularity politiky protekcionizmu. EÚ je pevne odhodlaná nevzdať sa otvorených trhov a odolať trendu ich uzatvárania. Ak sa napríklad Spojené štáty rozhodnú odstúpiť od mnohostranných obchodných dohôd, Európa ich môže nahradiť ako partner.

Hoci sa často tvrdí opak, najväčší prospech z odstránenia ciel a ostatných obchodných prekážok nemajú nadnárodné spoločnosti, ale predovšetkým malé a stredné podniky. Veľké spoločnosti majú totiž spravidla dostatok zdrojov na to, aby si na rozličných zložito regulovaných trhoch poradili aj sami alebo aby si na cieľových trhoch založili vlastnú výrobu. Menšie podniky takéto zdroje nemajú.

[Webové stránky Európskej komisie venované obchodu](#)



Mnohé vlády už EÚ vyzvali, aby zintenzívnila rokovania o voľnom obchode, naposledy napríklad Mexiko. Ide o veľa. Z prognóz vyplýva, že až 90 percent svetového hospodárskeho rastu sa v najbližších 10 až 15 rokoch dosiahne mimo EÚ. Z tohto hľadiska predstavujú obchodné dohody EÚ s tretími krajinami pre Úniu veľké odbytové príležitosti. Pravdou však je, že nie všetky odvetvia môžu v rovnakej miere využívať výhody z otvorenia trhov. Ak sa však znižuje počet pracovných miest v spracovateľskom priemysle, je to spôsobené skôr vyššou mierou digitalizácie a automatizácie ako voľným obchodom. Tu je potrebné, aby politika a hospodárstvo predstavili nové možnosti a prijali opatrenia, aby sme sa takýmto situáciám vyhli.

### Euro je stabilná mena, ktorá ponúka mnohé výhody

**Cesta eura bola trnitá: V Nemecku sa najprv sprofanovalo ako „Teuro“ (drahé euro), potom sa po ňom pomenovala kríza štátnych dlhov. Pritom ale obyvateľom poskytuje mnoho praktických výhod. Navyše je ako mena stabilné a európske vlády ho chránia.**

Áno, odkedy sa euro zaviedlo, polemizuje sa o ňom. Pritom je ale ešte pomerne mladé: spoločná mena bola zavedená v roku 1999 a od roku 2002 existuje aj ako papierové peniaze. Prvýkrát po 1500 rokoch používame od Stredozemného až po Baltské more tie isté mince. Denne touto menou, ktorú zaviedlo 19 z 28 členských štátov EÚ, platí okolo 338 miliónov Európanov. Európanom euro uľahčilo cestovanie, pretože si už nemusia zamieňať peniaze. Tým sa ročne ušetrí viac než 30 miliárd EUR na výmenných poplatkoch. Pri nakupovaní v zahraničí vďaka priamemu cenovému porovnaniu pre spotrebiteľov mnohé výrobky zlacneli.

Po zavedení hotovostných peniazov sa euru vytýkalo, že spôsobilo zvýšenie cien. Štatistika však dokazuje opak. Príčinou zvýšenia cien na Slovensku nebolo euro, aj keď mnohí spotrebiteľia to vnímali práve tak. Tento pocit vyvolala skutočnosť, že pohostinstvá, reštaurácie a kiná vtedy výrazne zvýšili ceny.

Počas celej krízy zostal výmenný kurz eura pozoruhodne stabilný. Keby sme v období finančnej krízy neboli mali euro, čelila by Európa veľkým menovým výkyvom a rastúcim úrokom podobne ako začiatkom deväťdesiatych rokov. V našich prikrášených spomienkach na staré „dobré“ časy často prehliadame, že Európa pred eurom zažívala opakované otrasy spôsobené menovými krízami.

Euro sa medzičasom etablovalo ako druhá najdôležitejšia rezervná mena hneď po americkom dolári. Vďaka euru sa preto zvýšil politický a hospodársky význam štátov eurozóny a EÚ ako takej na medzinárodnom poli. Zospoločnej meny čerpajú výhody aj daňoví poplatníci. Podľa výpočtu Európskej komisie len v roku 2016 krajiny eurozóny ušetrili na úrokových platbách vďaka politike nízkych úrokových sadzieb Európskej centrálnej banky približne 50 miliárd EUR.

Euro však malo od svojho zrodu jednu chybu, pretože chýbala spoločná fiškálna a hospodárska politika. V tom čase ešte nebolo možné presadiť, aby sa krajiny v tejto oblasti vzdali svojich výsostných práv. Nezodpovedná fiškálna politika niektorých vlád bola jedným z dôvodov blížiacej sa dlhovej krízy. Ďalším bolo neúmerné súkromné zadĺženie napríklad v Írsku a Španielsku. V roku 2010 sa spod kontroly vymklo štátne zadĺženie Grécka a kríza neskôr zasiahla aj Írsko, Portugalsko, Španielsko a Cyprus.

V reakcii na to prejavili európske vlády dovedy nevídanú solidaritu. Vytvorili pre krajiny eurozóny, ktoré sa ocitli v ťažkostiach, záchrannú sieť v podobe fondov, z ktorých sa poskytovali núdzové úvery (ENFS a neskôr EMS). Krajiny v kríze sa následne zaviazali k radikálnym reformám. Takto sa podarilo odvrátiť takzvaný grexit, teda vystúpenie Grécka z eurozóny. Keby k nemu bolo došlo, nezvratnosť spoločnej meny by už nebola istá.

Aj pre krajiny v kríze malo silné euro obrovskú výhodu: neumožňuje totiž pohodlné vystúpenie z eurozóny. Krajiny už nemôžu okamžite vyriešiť problémy, ktoré si samy spôsobia, tým, že znehodnotia vlastnú menu. Euro núti, aby sa zamerali na príčinu problémov. Musia zlepšiť svoju konkurencieschopnosť, a nie len tlmieť symptómy problémov. Tento proces je síce bolestný, ale vedie k skutočnému ozdraveniu hospodárstva.

**Vďaka menovej politike Európskej centrálnej banky**



**ušetrili tento rok krajiny eurozóny 50 mld. EUR**

Štáty eurozóny zároveň začali odstraňovať chyby, ku ktorým došlo pri zrode eura. Medzi rokmi 2011 a 2013 sa EÚ rozhodla, že zavedie nové, prísnejšie pravidlá kontroly štátnych dlhov a deficitu verejných financií. Chcela tak zaručiť, že žiadna vláda nebude žiť nad svoje pomery. Viedlo to k upevneniu paktu stability a rastu. Každý členský štát musí Bruselu predložiť návrh rozpočtu a pri porušení pravidiel počítať s tvrdšími sankciami. Lepšia koordinácia hospodárskej politiky už priniesla výsledky: kým v roku 2009 sa deficity verejných financií krajín eurozóny pohybovali priemerne na úrovni 6,3 percenta, dnes klesli pod 2 percentá. Hospodárske oživenie pokračuje piaty rok, nezamestnanosť klesá. Vďaka spoločnej mene sú štáty eurozóny voči prudkému zadĺžovaniu zabezpečené, zatiaľ čo napríklad v Spojených štátoch a Japonsku dlh stále narastá. Euro teda odvádza dobrú prácu!

[Webové stránky Európskej komisie o spoločnej mene](#)

### Európa pomáha svojim poľnohospodárom

Na začiatku spoločnej európskej poľnohospodárskej politiky bola spomienka na hlad povojnového obdobia. Keď sa v roku 1962 začala uplatňovať poľnohospodárska politika EÚ v šiestich zakladajúcich krajinách, cieľom boli vyššie výnosy vďaka dokonalejšej technike a väčšej efektívnosti práce. Základným cieľom poľnohospodárskej politiky je aj dnes bezpečné zásobenie obyvateľstva. V priebehu rokov však ku nim pribudli aj ďalšie ťažiskové ciele. Predovšetkým ide o trvalú udržateľnosť a zachovanie malých poľnohospodárskych podnikov.



EÚ podporuje svojich poľnohospodárov v širokom rozsahu: celkovo predstavujú v súčasnosti výdavky na poľnohospodárstvo v rámci rozpočtu EÚ 40 percent, čo je ročne takmer 60 miliárd EUR. Táto suma zodpovedá 112 eurám ročne v priemere na jedného občana EÚ.

V plnom prúde je už aj diskusia o ďalšej reforme poľnohospodárskej politiky v novom programovom období, ktoré sa začne v roku 2020. Európska komisia otvorila v súvislosti s ňou nedávno širokú verejnú konzultáciu. Kritici sa sťažujú, že poľnohospodárske odvetvie robí príliš málo, pokiaľ ide o zmiernenie zmeny klímy a zachovanie druhej rôznorodosti. Povinnosti v súvislosti so životným prostredím (tzv. greening), ktoré boli uložené v rámci poslednej reformy v roku 2013, vraj pre ochranu životného prostredia ešte nie sú postačujúce.

Pravda je však taká, že až jedna tretina všetkých priamych platieb poľnohospodárom je odvtedy podmienená splnením podmienok v oblasti ochrany životného prostredia. Kritika sa okrem toho ďalej často zameriava na poľnohospodárske vývozy do iných krajín. Čo sa pritom ale prehlíada, je skutočnosť, že vývozné subvencie EÚ na poľnohospodárske výrobky už neexistujú. Medzi rokmi 1991 a 2012 klesli z 5 miliárd EUR na menej než 150 miliónov ročne a medzičasom boli odstránené úplne.

Keď Rusko v roku 2015 uvalilo jednostranné embargo na dovoz poľnohospodárskych výrobkov z EÚ, Európska komisia mobilizovala 1 miliardu EUR, aby pomohla poľnohospodárom v odvetví produkcie mlieka, ovocia a bravčového mäsa. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker v tejto súvislosti uviedol: „Pre mňa je neprijateľné, aby mlieko bolo lacnejšie ako voda.“ Poľnohospodárom prisľúbil: „Komisia bude vždy stáť pri našich poľnohospodároch.“

Často kladené otázky k spoločnej poľnohospodárskej politike (SPP) a poľnohospodárstvu v Európe

Prejav predsedu Junckera o stave Únie prednesený 14. 9. 2016



### Od obrazoviek po nákladné autá: EÚ bráni vzniku kartelov

**Či už ide o obrazovky, výťahy alebo nákladné autá, Európska komisia pravidelne ukladá vysoké pokuty európskym a medzinárodným podnikom, ktoré sa dohodnú na cenách za výrobky alebo sa s nimi snažia na trhoch manipulovať, pretože takéto správanie narúša hospodársku súťaž a je zakázané.**

Európska komisia plní úlohu vrchného dohľadu nad kartelmi na celom vnútornom trhu. Musí sa starať o to, aby hospodárska súťaž aj skutočne fungovala. Bdie napríklad nad tým, aby sa konkurujúce podniky medzi sebou navzájom nedohadovali o cenách, ktoré by tak mohli držať umelo na vysokej úrovni, alebo aby si napríklad medzi sebou v Európe trhy nedelili. Rovnako zakázané je zneužívanie vedúcej pozície na trhu zo strany veľkých koncernov, lebo tým by boli ich konkurenti znevýhodnení. Všetko toto by bránilo hospodárskej súťaži a škodilo aj spotrebiteľom.

Ak niekto predloží sťažnosť alebo naznačí porušovanie predpisov, Európska komisia začne vec prešetrovať. Disponuje pritom rozsiahlymi právomocami, môže napríklad nariadiť neohlásené kontroly v príslušných podnikoch. Ak sa takéto podozrenia potvrdia, môžu orgány EÚ uložiť takémuto podniku vysokú pokutu, a to až do výšky 10 percent jeho ročného obratu.

Deje sa to pomerne často. Na ilustráciu niekoľko príkladov s najvyššími peňažnými trestmi: v roku 2016 uložila Európska komisia kartelu výrobcov nákladných áut rekordnú peňažnú pokutu vo výške 2,93 miliardy EUR. MAN, Volvo/Renault, Daimler, Iveco a DAF sa 14 rokov dohadovali na cenách nákladných áut a náklady spojené s dodržiavaním prísnejších predpisov v oblasti emisií prenášali na základe spoločnej dohody na zákazníkov. V roku 2012 uložila Európska komisia popredným výrobcom televíznych a počítačových obrazoviek peňažnú pokutu vo výške 1,4 miliardy EUR. V roku 2013 museli viaceré banky zaplatiť približne 824 miliónov EUR z dôvodu manipulácie úrokových sadzieb, napríklad sadzby LIBOR. V roku 2007 vymohla Európska komisia peňažnú pokutu od tzv. výťahového kartelu. Medzi rokmi 1995 a 2004 si trh v Nemecku, Belgicku, Luxembursku a Holandsku podelili určité popredné koncerny, ktoré sa presne dohodli na tom, kto z nich dostane ktorú zákazku.

Pokuty pre kartely prechádzajú do rozpočtu EÚ a znižujú príspevky daňovníkov. Osoby poškodené kartelom si navyše môžu uplatniť nárok na náhradu škody.

Našimi pravidlami sa musia riadiť aj zahraničné koncerny, ktoré pôsobia na európskom trhu. Európska komisia viacnásobne zakročila napríklad voči americkému koncernu Microsoft. V roku 2009 dosiahla, že Microsoft zjednodušil možnosť zvoliť si iný webový prehliadač ako firemný Internet Explorer. To isté platí aj pre amerického giganta Google. Orgány EÚ momentálne prešetrojú sťažnosť, podľa ktorej tento prevádzkovateľ internetových vyhľadávačov manipuluje výsledky hľadania, aby tak uprednostnil služby, ktoré sám ponúka, ako napr. Google Shopping pre nakupovanie.

[Stránka Európskej komisie o politike proti monopolom \(v anglickom jazyku\)](#)

[Stránka Európskej komisie o dohodách narušujúcich hospodársku súťaž](#)

### Európa bojuje za daňovú spravodlivosť

**Či už ide o daňové podvody, daňové úniky alebo daňové raje, mnohé podniky sú veľmi vynaliezavé, keď sa chcú vyhnúť daňovej povinnosti a ušetriť peniaze. Prostredníctvom zákonných a nezákonných daňových trikov strácajú štáty EÚ podľa odhadov každoročne približne 1 bilión EUR. V boji proti daňovým únikom sa Európe v posledných rokoch darilo. Na prípade Apple vidno, aká môže byť EÚ úspešná, pokiaľ bude konať jednotne.**

Európska komisia je odhodlaná bojovať proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. Medzery v daňových zákonoch využíva ešte stále mnoho koncernov. Niektoré európske štáty dokonca lákajú koncerny k sebe na úkor vlastných daňovníkov. Ak sa proti takýmto praktikám vzoprie len jeden štát, nedosiahne veľa. EÚ ponúka členským štátom nástroje, ktoré im pomáhajú účinnejšie bojovať proti daňovým únikom.

V rámci monitorovania práva v oblasti štátnej pomoci sa Európska komisia zameriava na početné daňové dohody štátov EÚ s veľkými koncernami. V auguste 2016 zaviazala Európska komisia Írsko, aby vymohlo od spoločnosti Apple, výrobcu iPhone, približne 13 miliárd EUR na krátených daniach.

Predseda Komisie Juncker sa vyjadril, „že každá spoločnosť, – veľká či malá, – musí platiť dane tam, kde vytvára zisk“. A to musí platiť aj pre takých hospodárskych gigantov, akým je Apple. „V Európe považujeme za neprijateľné, aby vplyvné spoločnosti mohli potajme získavať nezákonné daňové úľavy.“ Hlavne keď tieto príjmy vo finančne náročných časoch chýbajú v nemocniciach a školách. Predseda Juncker zdôraznil, že práve v tomto spočíva sociálna stránka práva hospodárskej súťaže: „A to je to, čo definuje Európu“.

Predseda Juncker pritom prenecháva komisárke pre hospodársku súťaž Margrethe Vestagerovej voľnú ruku, aby sa prešetrili všetky možné zakázané daňové dohody aj v jeho vlasti, Luxembursku, pokiaľ ide napríklad o koncerny, akými je Amazon alebo McDonalds. S oživením verejnej a politickej debaty Komisia znova rozbehla d'alekosiahlu reformu zdaňovania podnikov v EÚ: Spoločný konsolidovaný základ dane z príjmov právnických osôb má zabezpečiť, aby podniky nemohli svoje príjmy umelo znižovať alebo presúvať do iných členských štátov EÚ, len aby si znížili daňové zaťaženie. V rámci verejného podávania správ podľa krajín (tzv. country-by-country reporting), o ktorom EÚ už rozhodla, musia koncerny od tohto roka poskytovať daňovým úradom poskytovať informácie o tom, koľko daní odvádzajú v ktorom štáte.

Tvorba daňových právnych predpisov pre celú EÚ je zakaždým dosť riskantná, pretože rozhodnutia členských štátov EÚ v oblasti daňovej politiky sa musia prijať jednohlasne.

[Program EÚ v oblasti zdaňovania](#)

[Stránka Európskej komisie o akčnom pláne zdaňovania podnikov](#)

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie prednesený 14. 9. 2016](#)

### EÚ dohliada na banky

**V období finančnej krízy priviedli banky Európu takmer na pokraj záhuby. EÚ sa z toho poučila a vytvorila bankovú úniu, vďaka ktorej sú peňažné ústavy bezpečnejšie a sporitelia a daňovníci lepšie chránení. Banková únia spočíva na troch pilieroch.**

V roku 2012 sa rozšíril strach z kolapsu menovej únie. Preto Európska komisia iniciovala vytvorenie bankovej únie. Jej najdôležitejším cieľom je to, aby štáty ani ich daňovníci už nemuseli hasiť problémy bánk. V núdzovom prípade by mali zaplatiť vlastníci a veritelia peňažných ústavov, a ak by to nestačilo, ťarcha sa rozloží na celý sektor cez vopred vybrané bankové odvody.

Dôležitým pilierom bankovej únie je európsky bankový dohľad, vďaka ktorému sa v eurozóne od roku 2014 centrálna dohliada na 130 popredných finančných inštitúcií. Vďaka tomu je zaručené, že štátne orgány dohľadu už nemôžu v prípade domácich ústavov prižmúriť oko, ako sa to predtým niekedy dialo. Zodpovednosť za dohľad nesie Európska centrálna banka (ECB). Zatiaľ funguje dobre: aj posledný stresový test európskeho bankového dohľadu ECB preukázal, že európske banky sú stabilné. Na naliehanie EÚ banky výrazne zlepšili úroveň vlastného kapitálu.

Druhým pilierom bankovej únie sú nové pravidlá riešenia krízových situácií bánk. Ak niektorá z bánk zbankrotuje, jej likvidáciu vykoná príslušný orgán EÚ centrálna a podľa presného súboru pravidiel. Takto je možné zabrániť panike. Štát nemusí zasiahnuť, pretože ako prví ručia akcionári a veritelia banky, a ak to nestačí, potom celý sektor. Po tretie stojí dokončenie bankovej únie na spoločnom zaistení vkladov. Tým sa myslí zábezpeka na úspory klientov v prípade bankrotu niektorej banky. V celej EÚ sú bankové úspory garantované do výšky 100 000 EUR, ale ručiteľmi sú jednotlivé štáty. O európskom systéme ochrany vkladov sa ešte len diskutuje a bude ho potrebné vytvoriť.

Banky v Európe sú vďaka novým požiadavkám, ktoré sú na ne kladené, bezpečnejšie, a európsky finančný sektor je odolnejší voči krízam. Aj pri preventívnej rekapitalizácii talianskej banky Monte dei Paschi zo strany Talianska Európska komisia zabezpečí, aby sa dodržali pravidlá bankovej únie a aby boli tak podielníci, ako aj veritelia zapojení do spravodlivého rozloženia bremena (záchrana pomocou vnútorných zdrojov).

[Stránka Európskej komisie o bankovej únii \(v anglickom jazyku\)](#)

[Stránka Európskeho parlamentu o bankovej únii](#)

## Časť 4: Európska únia chráni spotrebiteľov

### EÚ zabezpečuje práva pasažierov na cestách – letecky aj vlakom

**V lietadle už nie je miesto kvôli nadmerným rezerváciám? Zrušili váš let alebo vám stratili kufor? V takých prípadoch má cestujúci nárok na finančné odškodnenie. Zabezpečujú to jednotné pravidlá EÚ. V prípade železničnej dopravy platí to isté.**

V Európe bez hraníc cestuje stále viac ľudí a čoraz obľúbenejšie sa stáva predovšetkým lietanie. Ak vznikol v minulosti problém s letom, veľa cestujúcich obišlo naprázdno. Tomu urobila EÚ koniec: v roku 2005 Európska únia zakotvila v jednom nariadení celý rad práv cestujúcich leteckých spoločností, ktoré platia pre všetkých cestujúcich na pravidelných linkách aj charterových letoch, a to pre také lety, ktoré začínajú alebo končia na letisku v EÚ.

V prípade preloženia letu napríklad na nasledujúci deň musí letecká spoločnosť zvyčajne zaplatiť nocľah v hoteli. Keď vaše lietadlo pristane s výrazným meškaním, váš let sa náhle zruší alebo na palube napriek rezervácii už pre vás nie je miesto, vzniká vám nárok na finančné odškodnenie. Jeho výška závisí od dĺžky letu: v závislosti od vzdialenosti dostane cestujúci 250, 400 alebo 600 EUR. Prirodzene to platí iba vtedy, keď dôvodom nie sú žiadne mimoriadne okolnosti ako zlé počasie alebo štrajk pracovníkov riadenia letovej prevádzky.

V prípade zrušenia letu môžu cestujúci žiadať odškodnenie alebo vrátenie ceny letenky. A v prípade, že sa stratí alebo poškodí batožina, musí letecká spoločnosť takisto nahradiť škodu.

Tieto peniaze sa však nevyplácajú automaticky, cestujúci si musí odškodnenie od leteckej spoločnosti vyžiadať. Ak letecká spoločnosť odškodnenie zamietne, môže sa cestujúci sťažovať na vnútroštátnom úrade dozoru v oblasti civilného letectva. V prípade sporu je možné sa obrátiť aj na mediačnú službu európskeho spotrebiteľského centra.

V roku 2007 EÚ zlepšila aj ochranu cestujúcich v železničnej doprave. Nariadenie EÚ odvtedy jednotne upravuje práva pasažierov železníc v celej Európe. Pri meškaní vlaku, výpadku spoja a pri nehodách dostávajú cestujúci odškodnenie, a to bez ohľadu na to, či cestujú v rámci krajiny alebo do zahraničia. Ak vlak mešká viac ako 60 minút, cestujúci dostane naspäť 25 % z ceny lístka. Pri viac ako 120-minútovom meškaní dostane naspäť polovicu cestovného.

Ak sa očakáva, že vlak bude mať meškanie viac ako 60 minút, cestujúci má okamžite možnosť nechať si vrátiť cestovné alebo môže požadovať, aby bol do cieľa cesty prepravený bezplatne náhradným vlakom, prípadne autobusom. V noci má cestujúci právo ísť taxíkom a nechať si preplatiť náklady do maximálnej výšky 80 EUR. Ak pre výpadok musí na mieste prenocovať, železničná spoločnosť mu uhradí hotel.

Podobné pravidlá existujú aj v autobusovej a lodnej doprave.

[Informácie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Nariadenie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Nariadenie EÚ o právach cestujúcich v železničnej doprave](#)

[Brožúra európskeho spotrebiteľského centra o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Brožúra európskeho spotrebiteľského centra o právach cestujúcich v železničnej doprave](#)

### EÚ znižuje úmrtnosť na cestách

**Stačí vypiť jeden pohárik alkoholu navyše, iba raz sa pozrieť na mobil alebo prisilno dupnúť na plynový pedál a hneď sa môže stať nehoda. Hoci na európskych cestách zomiera čoraz menej ľudí, EÚ chce ešte viac znížiť počet obetí dopravných nehôd. Prísne celoeurópske opatrenia by mali spomaliť cestných pirátov.**

Európska únia si stanovila ambiciózny cieľ: počet úmrtí na cestách sa má do roku 2020 v porovnaní s rokom 2010 znížiť na polovicu. Už dnes možno hovoriť o značnom úspechu. Zatiaľ čo v roku 2001 zomrelo na európskych cestách 54 000 ľudí, v roku 2010 už iba 31 500 a v roku 2015 podľa správy EÚ už iba 26 000 ľudí.

Celoeurópskymi predpismi sa EÚ usiluje zvýšiť bezpečnosť na cestách vo všetkých štátoch. Často je príčinou nehody príliš rýchla jazda. S cieľom postihnúť ľudí, ktorí prekračujú povolenú rýchlosť, sa EÚ medzičasom postarala o to, aby sa pokuty vymáhali v rámci celej Európy. Ak preto na dovolenke v Taliansku prekročíte rýchlosť a zachytí vás radar, pokuta vám príde priamo domov. Orgány už majú systém, v ktorom si môžu medzi sebou pokuty vymieňať. Aj keď má tento systém ešte isté medzery, počet dopravných priestupkov riešených cezhranične sa podľa Európskej komisie zvýšil medzi rokmi 2013 a 2015 štvornásobne. Patrí medzi ne rýchla jazda, jazda na červenú a jazda bez zapnutého bezpečnostného pásu.

Okrem toho EÚ podporuje členské štáty v tom, aby cesty udržiavali v dobrom stave. Európska komisia podporuje aj kampane na zvýšenie informovanosti vodičov o nebezpečenstvách. Pretože pri nehodách je často v hre alkohol a niekedy aj drogy.

EÚ okrem toho zostavila spoločné pravidlá prvej pomoci. Systém núdzového volania eCall zavedený v celej EÚ v roku 2015, ktorý pri nehode automaticky zavolá na núdzovú linku 112, aby zalarmoval záchranné služby, môže podľa odhadov znížiť počet úmrtí pri dopravnej nehode o približne štyri percentá.

[Prehľad právnych predpisov EÚ o cestnej doprave](#)

[Tlačová správa Európskej komisie o bezpečnosti cestnej premávky z 30. marca 2016](#)

[Tlačová správa Európskej komisie o pokutách bez hraníc z 29. novembra 2016](#)

# EÚ pomáha spotrebiteľom k ich právam – napríklad pri podomovom predaji

**Už ste si niekedy na internete, od podomového predajcu alebo na zájazde spojenom s prezentáciou výrobkov, kúpili niečo, čo vôbec nepotrebuje? Napríklad predplatné časopisu alebo mobilný paušál? Často sú spotrebiteľia zaskočení a neskôr sa pýtajú sami seba, či si to vôbec môžu dovoliť.**

S cieľom chrániť spotrebiteľov pred unáhlenými rozhodnutiami, povolila EÚ zrušenie nákupu pri podomovom predaji; ide o tzv. právo na odstúpenie od zmluvy. Vďaka tomu si každý môže v pokoji rozmyslieť, či na danú zmluvu pristúpi alebo nie. V prípade zakúpených leteniek alebo rezervovaných hotelov to mimochodom neplatí; ale zmluvy na balíky cestovných služieb uzavreté na prezentačných zájazdoch možno v zásade zrušiť.

Právo na odstúpenie od zmluvy platí od roku 2014 a vzťahuje sa popri podomovom a pouličnom predaji a predaji na prezentačných zájazdoch či predvádzacích akciách aj na objednávky cez internet, telefonicky a cez klasický zásielkový predaj a napríklad aj na online aukčné domy, ako je Ebay.

Vo všetkých týchto prípadoch môže zákazník do 14 dní odstúpiť od nákupu bez uvedenia dôvodu. Lehota na odstúpenie od nákupu začína plynúť dňom, kedy zákazník tovar prevezme. Ak predajca zákazníka jasne neupozornil na právo odstúpiť od zmluvy, predlžuje sa lehota na jeden rok.

Nestačí však tovar zakúpený online iba odoslať naspäť. Odstúpenie od nákupu musí byť výslovné a najlepšie v písomnej forme. Zákazník by v ňom mal uviesť aj zákaznícke číslo, číslo objednávky a dátum. Spotrebiteľ svoje rozhodnutie nemusí odôvodniť.

EÚ chce spotrebiteľom pomôcť uplatniť si svoje práva aj za hranicami, a preto zriadila v Kehlí európske spotrebiteľské centrum, ktoré ponúka pomoc.

[Webové stránky EÚ o práve na odstúpenie od zmluvy](#)

[Smernica EÚ o odstúpení od nákupu pri podomovom predaji](#)

### Európa zvyšuje bezpečnosť nakupovania na internete

**Objednať si topánky alebo oblečenie cez internet a v pokoji si ho vyskúšať doma, objednať si knihy a hudobné disky kliknutím myšou – tieto možnosti nákupu bez stresu využíva čoraz viac zákazníkov online obchodov. Keďže online obchod prekvitá, vydala EÚ nové pravidlá pre právo na odstúpenie od zmluvy.**

EÚ zaručuje väčšiu právnu istotu pre nakupovanie online. V prípade zmlúv, ktoré zákazník s obchodníkom uzatvorí na internete, v katalógovom predaji alebo telefonicky, platí jednotná úroveň ochrany. Nerozhoduje pri tom, či má podnik sídlo na Slovensku alebo v inej krajine EÚ.

S cieľom predísť podvodom a zvýšiť bezpečnosť online nákupov sa zaviedlo riešenie v podobe tlačidla. Znamená to, že kliknutím myšou musia zákazníci nákup výslovne potvrdiť. Online predajca musí jednak zákazníka upozorniť, že mu vzniknú náklady, a jednak si musí nechať potvrdiť, že to spotrebiteľ vzal na vedomie. Dosiahnuť to možno pomocou ikony. Ak dodávateľ neponúkne riešenie s tlačidlom, je objednávka pre spotrebiteľa nezáväzná.

Ak má online predajca zákaznícku linku, spotrebiteľovi sa smie účtovať iba základná sadzba. Inými slovami: spoplatnené zákaznícke linky (čísla s predvoľbami 0180 alebo 0900) sú zakázané. Predajca smie od zákazníka požadovať príplatky za používanie určitých spôsobov platby, napríklad za použitie kreditnej karty, len ak tým jemu samému vznikajú vyššie náklady. Ak podnik účtuje dopravu alebo poštovné, musí o tom spotrebiteľa jasne informovať. Okrem toho musí okamžite po doručení objednávky e-mailom potvrdiť jej prijatie.

Predajca musí tovar dodať do 30 dní. Ak sa tak nestane, môže spotrebiteľ na 31. deň od zmluvy odstúpiť.

Smernica EÚ zaručuje spotrebiteľom právo sa v prípade sporu obrátiť na online mediačnú službu.

### EÚ zaručuje práva kupujúcich, keď je produkt chybný

**Kúpili ste si sušič vlasov so šesťmesačnou zárukou výrobcu alebo predajcu a po ôsmich sa pokazil? V takomto prípade majú spotrebiteľia v EÚ zaručené práva, ktoré žiaden predajca nesmie obísť.**

Ak je produkt chybný, zodpovednosť nesie predajca. Podľa práva EÚ musí predajca tovar dodatočne opraviť, vymeniť, znížiť jeho cenu alebo vyplatiť jeho predajnú cenu, ak sa ukáže, že je chybný, alebo ak nevyzerá, prípadne nefunguje tak, ako sa uvádzalo v reklame. Zákazník má nárok na najmenej dvojročnú bezplatnú záruku. Napríklad: keď si kúpite sušič vlasov, na ktorý predajca poskytuje šesťmesačnú záruku výrobcu alebo predajcu, a prístroj sa po ôsmich mesiacoch pokazí, máte napriek tomu podľa práva EÚ na ochranu spotrebiteľa bezplatnú dvojročnú záruku. Šesťmesačná záruka výrobcu alebo predajcu, ktorú ponúka predajca, je doplnková služba.

Druhý príklad: kúpite si prenosný počítač, ktorý sa zdá najskôr celkom v poriadku. Po roku však zistíte, že pamäť počítača je menšia, ako bolo uvedené. Máte preto právo od predajcu žiadať čiastočnú náhradu nákladov.

Keď zákazník nie je spokojný so správaním a odpoveďou predajcu, môže sa obrátiť na európske spotrebiteľské centrum v Kehlí alebo na spotrebiteľské centrum v krajine, kde tovar zakúpil. Predajcovia musia upozorňovať aj na možnosti mimosúdneho urovnania sporov.

[Informácie Európskej komisie o zárukách a vrátení tovaru](#)



### Európa chráni úspory svojich občanov

**Keď skrachuje banka, klienti neprídu o svoje úspory. EÚ sa stará o to, aby každý dostal naspäť svoje peniaze, a to nielen v prípade slovenskej banky, ale aj v prípade banky z inej členskej krajiny. Predpisuje normy pre tzv. ochranu vkladov. Počas finančnej krízy sa tieto pravidlá sprísnilo. Preto platí: buďte bez obáv, vaše úspory sú v bezpečí!**

Táto záruka sa vzťahuje na vklady sporiteľov až do výšky 100 000 EUR na klienta a banku. To zahŕňa úspory na termínovaných a bežných účtoch, na vkladných knižkách a peniaze na žirovom účte. Keďže sa počas finančnej krízy dôvera v banky strácala, EÚ v roku 2009 zvýšila limit pre túto garantovanú sumu.

Členské štáty doteraz garantujú túto sumu. Problém: ak by viaceré inštitúcie v jednej krajine skrachovali, nemusel by vnútroštátny systém ochrany vkladov postačovať. Európska komisia preto v roku 2015 navrhla vybudovať do roku 2024 celoeurópsky systém ochrany vkladov pre zostatky bankových účtov.

Európsky systém ochrany vkladov bude niečo ako spoločná poisťňa nádoba, v ktorej sa postupne zlejú dohromady vnútroštátne systémy ochrany vkladov. Nádoba sa plní z príspevkov bánk, ktoré budú do nej poukazovať finančné prostriedky niekoľko rokov, a ich objem by mal dosiahnuť 55 miliárd EUR. Tieto prostriedky budú potom v celej Európe garantovať úspory vo výške až 100 000 EUR na jeden účet. To však iba v prípade, keď ochranný fond niektorej krajiny prestane postačovať. Táto záruka by zároveň mala predísť tomu, že sa všetci vkladatelia pokúsia vybrať z banky prostriedky súčasne („Bank run“), keď budú mať obavy, že istá finančná inštitúcia je krátko pred krachom a že môžu prísť o svoje úspory. Európska ochrana vkladov je tretím a posledným pilierom takzvanej bankovej únie, ktorá má zvýšiť bezpečnosť bankového sektora. V súčasnosti o týchto plánoch diskutujú zákonodarcovia, Európsky parlament a Rada.

[Návrh Európskej komisie o ochrane vkladov](#)

**Európsky systém  
ochrany vkladov:  
ďalšia  
bezpečnostná sieť  
pre sporiteľov  
v celej Európe**



## Časť 5: EÚ zlacňuje náklady na život

### Jednotný trh znižuje ceny

**Jednotný európsky trh vnikol v roku 1993. Ponuka tovaru sa odvtedy spestrila a rozšírila. Vďaka konkurencii a ukončeniu štátnych monopolov je veľa tovaru aj poskytovaných služieb lacnejších ako predtým.**

Preto výrazne klesli ceny za telefonovanie, elektrickú energiu alebo letenky. Jednotný trh je bezhraničný priestor pre 510 miliónov Európanov a predstavuje najambicióznejší projekt Európy a súčasne jadro hospodárskej integrácie 28 členských štátov. Jednotný trh je jedným z najdôležitejších úspechov Európy.

Cieľom EÚ je vytvoriť európsky priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom môžu voľne prúdiť tovar, osoby, služby a kapitál. Táto liberalizácia vnútorného trhu prispieva k zvyšovaniu blahobytu a k trvalo udržateľnému rozvoju hospodárstva.

Tým, že EÚ zjednocuje právne predpisy všetkých krajín, v celej Európe ochraňuje práva a záujmy spotrebiteľov. Jednotný trh nie je trhom presadzovaným „za každú cenu“, ako dokazuje vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov a životného prostredia v EÚ. Priestor bez hraníc totiž v žiadnom prípade neznamená ponechať všetko na voľný trh: európske inštitúcie sú naopak pri tvorbe právnych predpisov zmluvami viazané, aby zabezpečovali vysokú úroveň ochrany zdravia, bezpečnosti, životného prostredia a spotrebiteľov.

V časoch rastúcej globalizácie je najväčším aktívom Európy jednotný trh. Sloboda pohybu umožňuje, že odborníci môžu pracovať kdekoľvek v EÚ a firmy si môžu otvárať pobočky v iných členských štátoch a venovať sa svojmu podnikaniu. Tak sa v Európe vytvárajú naliehavo potrebné pracovné miesta a zabezpečuje sa rast.

Príležitosti ponúkané jednotným trhom sa však nie vždy premietnu do reality, pretože pravidlá jednotného trhu sú neznáme, nepresadzujú sa alebo ich oslabujú rôzne neopodstatnené prekážky. Okrem toho musí jednotný trh reagovať na výzvy súčasnej reality: musí dokázať ponúknuť aj priestor pre inovatívne myšlienky a nové obchodné modely. „*Prehĺbený a spravodlivejší jednotný trh*“ je preto pre Európsku komisiu najvyššou prioritou.

[Prehĺbený a spravodlivejší jednotný trh](#)

### Európa zlacňuje telefonovanie

**Kto z nás to ešte nezažil: človek si sedí na dovolenke na pláži a telefonuje veselo domov alebo si číta e-maily a nahráva fotografie na internet. A o pár týždňov utrpí šok pri pohľade na účet za mobil. EÚ už roky pracuje na riešení – a úspešne: od 15. júna 2017 budú môcť všetky Európanky a všetci Európania cestovať po EÚ bez roamingových poplatkov.**

Ceny za telekomunikačné služby už roky rapídne klesajú, v prípade pevných liniek aj mobilov. Jedným z dôvodov, okrem technického pokroku a výkonnejších sietí, je, že od roku 1998 EÚ odstránila všetky národné telekomunikačné monopoly. Otvorený trh zabezpečuje konkurenciu, a tým klesajúce ceny.

Roamingové príplatky za telefonovanie alebo surfovanie na internete pomocou mobilu v zahraničí po tlaku Európskej komisie takisto výrazne klesli. Roamingom sa rozumie možnosť telefonovať, posilať textové správy alebo využívať dátové služby v zahraničných mobilných sieťach. Za presmerovanie hovoru vyžadujú poskytovatelia poplatky, ktoré účtujú zákazníkom.

V roku 2007 Komisia zaviedla prvé pravidlá pre strop roamingových poplatkov. Odvtedy tieto príplatky za využívanie služieb v iných štátoch EÚ podstatne klesli – podľa výpočtov Komisie pri telefonovaní o viac ako 90 %. Aj dátový roaming zlacnel od roku 2012 o 96 %.

Od 15. júna 2017 je definitívne koniec s roamingom pri krátkodobých cestách do zahraničia: po tomto dátume budú môcť spotrebitelia používať svoje mobilné zariadenia v EÚ za domovských zmluvných podmienok. Na tom sa dohodli poslanci Európskeho parlamentu, zástupcovia Rady a Komisie na začiatku februára 2017. Keď spotrebitelia v roamingu prekročia zmluvné limity, platia prísne cenové stropy (3,2 centa za minútu hovoru, 1 cent za SMS a 7,70 EUR za 1 GB údajov).

[Koniec roamingovým poplatkom](#)

### EÚ dáva krídla: letenky sú čoraz lacnejšie

**Máte chuť zaletieť si do Madridu? Stráviť víkend v Londýne? Vďaka konkurencii medzi leteckými spoločnosťami to už dnes nie je problém. Ceny v posledných rokoch spadli, a to vďaka liberalizácii trhu, ktorú nariadila Európska komisia. Okrem toho Brusel posilnil práva cestujúcich v leteckej doprave.**

Trh nízkonákladových leteckých spoločností sa začal rozvíjať iba pred 20 rokmi, a to z iniciatívy Európskej komisie. V roku 1987 začala EÚ liberalizovať leteckú dopravu a postarala sa o väčšiu hospodársku súťaž. Dnes má každá letecká spoločnosť z Únie voľný prístup na trh a ceny môže tvoriť voľne. Letecké spoločnosti a letiská si navzájom konkurujú v rámci celej Európy, čo znamená, že každá letecká spoločnosť môže ponúkať lety na každej trase v EÚ.

Účinok bol obrovský: ceny rapídne klesli. 90 % pasažierov medzičasom podľa Európskej komisie cestuje s omnoho lacnejšou letenkou ako v roku 1993. Len v rokoch 1992 až 2000 poklesli ceny leteniek v rámci Európy o pozoruhodných 41 %.

Keďže si čoraz viac občanov môže dovoliť lietať, počty pasažierov prudko stúpili. Podľa údajov európskeho štatistického úradu Eurostat sa počet pasažierov medzi rokmi 2010 a 2015 vyšplhal zo 796 miliónov (vo vtedajších 27 krajinách EÚ) na 918 miliónov. Len v roku 2015 znova pribudlo pozoruhodných 5 % pasažierov v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Do roku 2030 by sa objem leteckej dopravy mal podľa prognózy EÚ zvýšiť o 70 % v porovnaní s rokom 2010.

Keď sa obloha viac zaplní, musí efektívnejšie fungovať aj riadenie letovej prevádzky a letecké navigačné služby. EÚ už od roku 1999 pracuje na tom, aby sa zrušilo národné rozdelenie vzdušného priestoru a vytvorili sa funkčné bloky vzdušného priestoru, ktoré presahujú štátne hranice. Cieľom je takpovediac bezhraničný schengenský priestor vo vzduchu, rovnako ako na zemi. Vďaka tomu by bol vzdušný priestor bezpečnejší a ušetril by sa cestovný čas, kerozín a skleníkové plyny.

EÚ upravila práva cestujúcich v leteckej doprave a stará sa aj o transparentnosť: okrem konečnej ceny letenky musia letecké spoločnosti samostatne uvádzať aj dane, letiskové a iné poplatky, príplatky a náhrady.

Výhodnejšia cena nesmie byť na úkor bezpečnosti. Európska komisia preto pravidelne preskúma bezpečnostné štandardy leteckých spoločností a vydáva zákazy alebo stanovuje podmienky. Pre toho, kto skončí na čiernej listine, je európsky vzdušný priestor tabu. To v súčasnosti platí pre 193 leteckých spoločností (stav z decembra 2016) predovšetkým z Afriky a juhovýchodnej Ázie.

[Zoznam EÚ týkajúci sa bezpečnosti leteckej prevádzky](#)

[Informácie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

# EÚ znižuje bankové poplatky a náklady na používanie kreditnej karty

**Kol'ko stojí účet v banke? Musí byť používanie kreditnej karty naozaj také drahé? Všetky tieto body si Európska komisia vzala pod drobnohľad. Nové predpisy EÚ pocíti spotrebiteľ priamo v peňaženke.**

Vo svojej úlohe ochrankyne spotrebiteľa sleduje Európska komisia aj bankové poplatky. V roku 2014 vydala EÚ právny predpis o väčšej transparentnosti. Pri výpočte nákladov na účet nesmú banky odvtedy vyžadovať žiadne skryté poplatky. Finančné inštitúcie musia zverejniť všetky poplatky, náklady a provízie, ktoré účtujú za založenie, vedenie alebo zrušenie účtu. Vďaka tomu má zákazník možnosť porovnávať a vybrať si najlepšiu ponuku.

Pre mnohých zákazníkov je každodennou záležitosťou nakupovať bezhotovostne pomocou karty. Na tom však často značne zarábajú banky a niekedy aj predajcovia. Od roku 2016 platí po prvýkrát v celej Európe obmedzenie poplatkov, ktoré smú banky vyžadovať, keď spotrebiteľia platia kreditnými alebo debetnými kartami. Ich výška sa určuje podľa hodnoty nákupu. Ak si zákazník kúpi fotoaparát za 100 EUR a zaplatí kreditnou kartou, stojí ho to približne jedno euro.

Od jesene 2017 sa zákazníkom pri platbe kreditnou alebo debetnou kartou nebudú už účtovať vôbec žiadne príplatky navyše. Niektoré spoločnosti v súčasnosti vyžadujú takéto príplatky pri online nákupe pomocou kreditnej karty, napríklad určité letecké spoločnosti. Poskytovatelia musia okrem toho spĺňať určité požiadavky, pokiaľ ide o overovanie a bezpečnosť.

EÚ sa ďalej postarala o to, aby bola zmena účtu jednoduchšia – dokonca aj cez hranice. Od roku 2016 majú všetci občania EÚ právo na základný bankový účet, dokonca aj vtedy, ak nemajú pevný domicil. S týmto účtom môžu využívať základné funkcie, napríklad prevádzať peniaze alebo vyberať hotovosť z bankomatov. Platí to napríklad pre bezdomovcov, ale aj pre utečencov.

EÚ okrem toho zrýchlila cezhraničný platobný styk a zvýšila jeho bezpečnosť. Od 1. februára 2016 platí pre všetkých klientov bánk medzinárodné číslo účtu IBAN a medzinárodný identifikačný kód banky BIC. Tieto údaje prispievajú k štandardizácii, zrýchleniu a zlacneniu cezhraničných prevodov, inkás a platieb kartou. Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA) zahŕňa 34 krajín. Popri 28 členských štátoch EÚ sú jej členmi aj Island, Lichtenštajnsko, Nórsko, Švajčiarsko, Monako a San Maríno.

[Smernica EÚ o poplatkoch za používanie platobných kariet](#)

[Smernica EÚ z roku 2014 o bankových poplatkoch, presune platobných účtov a práve na základný bankový účet](#)

[Otázky a odpovede o oblasti SEPA \(v angličtine\)](#)

### EÚ znižuje ceny liekov

---

**Obchod so zdravím je citlivá záležitosť. Prísne pravidlá preto zabraňujú pretekom v zlacňovaní a dumpingovým cenám. Vďaka viacerým rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie sa európsky trh s liečivami viac otvoril. Väčšia konkurencia znamená výhodnejšie ceny.**

Objednávanie tabletiék zo zásielkového predaja alebo vybratie receptu v inej členskej krajine bez straty – to všetko umožnila EÚ. V sérii smerodajných rozsudkov Súdny dvor Európskej únie konštatoval, že voľný pohyb tovaru sa musí vzťahovať aj na liečivá. Výhodu to predstavuje predovšetkým pre občanov, ktorí veľmi veľa cestujú alebo žijú v prihraničných oblastiach.

## Časť 6: EÚ sa stará o zdravú výživu a čisté životné prostredie

### EÚ dáva pozor na zdravé stravovanie

**Aké prísady obsahuje pomarančový džús? Koľko kalórií má cereálna tyčinka? EÚ sa stará o to, aby spotrebiteľ pri nákupe v supermarkete dostal na tieto otázky okamžitú odpoveď, už keď sa pozrie na balenie. Aby si alergici boli v reštaurácii istí, čo ich jedlo obsahuje. A aby boli potraviny bezpečné, teda aby v nich nebola prítomná salmonela ani žiadne iné škodlivé látky.**

V Európe platia prísne normy na potraviny. Jedno nariadenie EÚ napríklad upravuje označovanie potravín. Už balenie by na prvý pohľad malo spotrebiteľovi pomôcť sa zorientovať. Preto musia byť na všetkých baleniach v celej EÚ vytlačené jednotné tabuľky so živinami, ktoré výrobok obsahuje. Napríklad údaje o energetickej hodnote, množstve tuku, nasýtených kyselín, uhľovodíkov, cukru, bielkovín a soli. Všetky údaje sú prepočítané na 100 g alebo 100 ml. V prípade hovädzieho mäsa a čerstvého bravčového, ovčieho a kozieho mäsa a mäsa z hydiny sa musí uvádzať pôvod. Pri každom výrobku sa musí uvádzať 14 najdôležitejších látok, ktoré môžu vyvolať alergickú reakciu (napríklad orechy alebo sója). Dôležité pre alergikov: o alergénoch musia byť informovaní aj v prípade nebalených potravín, teda napríklad v reštauráciách. Tvrdenia niektorých médií, že sa musia deklarovať látky obsiahnuté v každom koláči donesenom do škôlky alebo v každom jednom kuse občerstvenia podávaného na dobročinných podujatiach, sú mylné.

Posolstvá reklám o zdraví podliehajú prísnyim podmienkam. Ak výrobca na obale výrobku vytlačí nápis „nízkotučný“, nesmie potravinový výrobok obsahovať viac než 3 gramy tuku na 100 gramov. Na etikete musí byť uvedené aj to, či bola potravinová geneticky modifikovaná („nová potraviná“). Týka sa to napríklad rastlinných olejov, ktoré sa vyrábajú z geneticky modifikovaných rastlín. Spotrebiteľ má tak možnosť výberu, či sa rozhodne kúpiť si alebo nekúpiť geneticky modifikovanú potravinu.

Popri označovaní potravín EÚ zaviedla aj ďalšie jednotné označovanie kvality, ktoré spotrebiteľom pomáhajú zorientovať sa pri nákupoch, napríklad známe označenie CE alebo označenie organického pôvodu potravín.

Aj v prípade kozmetických výrobkov, ako sú kožné krémy a telové mlieka, platia prísne pravidlá, pokiaľ ide napríklad o použitie určitých chemických látok. EÚ tak reaguje na výskyt alergií, ktorý sa rokmi zvyšuje.

Ak sa na trh v EÚ dostanú potraviny ohrozujúce život, napríklad mäso s obsahom salmonely alebo ryby kontaminované ortuťou, potom zasahuje systém rýchleho varovania EÚ pre potraviny a krmivá. Vďaka nemu môže dotknutá krajina všetkým ostatným členským štátom EÚ odoslať varovanie o takomto výrobku, aby sa o riziku rýchlo dozvedeli v celej EÚ a príslušné orgány mohli konať. Potom sa tento výrobok stiahne z trhu a zničí, pričom zahraničné potraviny sa posielajú naspäť do krajiny pôvodu.

[Otázky a odpovede týkajúce sa nariadenia o informáciách o potravinách](#)

[Európsky úrad pre bezpečnosť potravín](#)

# EÚ nás chráni pred potravinárskymi podvodníkmi a zachováva naše regionálne špeciality

**Kto raz ochutnal slovenskú bryndzu, skalický trdelník alebo parenicu, možno už viac nebude chcieť jesť nič iné. Bez EÚ by však takýchto pôvodných produktov nebolo. EÚ chráni svojich občanov pred potravinárskymi podvodníkmi, ktorí chcú žiadaný tovar napodobňovať.**

V Európe majú regionálne špeciality tradíciu, sú súčasťou kultúry. A preto EÚ chráni označenie pôvodu mnohých výrobkov logom, ktoré bráni ich zneužitiu. Únia sa snaží zachovať jedinečnosť týchto produktov, ktorá spočíva v ich pôvode a konkrétnom výrobnom postupe. Viacerí výrobcovia si dávajú svoje regionálne špeciality zapísať do registra EÚ a tým ich chrániť pred napodobňovaním. Zapísané sú v ňom zo Slovenska napríklad levický slad, oravský korbáčik, spišské párky, oštiepok, či ovčí salašnícky údený syr.

V závislosti od vlastností produktu existujú tri rôzne druhy tohto loga, a to: „chránené označenie pôvodu“ (produkcia, spracovanie a výroba produktu v určitej zemepisnej oblasti uznaným a zavedeným postupom), „chránené zemepisné označenie“ (najmenej jedna z produkčných fáz, teda produkcia, spracovanie alebo výroba, sa musí uskutočniť v zemepisnej oblasti pôvodu) a „zaručená tradičná špecialita“ (tradičné zloženie výrobku alebo tradičný výrobný a/alebo spracovateľský postup).

Doteraz bolo do zoznamu v registri EÚ zapísaných viac než 1 250 označení pôvodu regionálnych produktov a špecialít.

V iných oblastiach sveta, napríklad v USA, takúto ochranu nepoznajú. Tam sa etablovali produkty s európskymi názvami, ako šampanské, ktoré sa plní v USA, a nie vo Francúzsku. Preto sú súčasťou obchodných rokovanií aj chránené označenia pôvodu. V posledných rokoch dosiahla EÚ v tejto oblasti značné úspechy, keď sa jej podarilo zvýšiť ochranu stoviek zemepisných označení, napríklad pre lübecký marcipán. To, že sú produkty z EÚ teraz chránené aj mimo EÚ, presadila EÚ v obchodných dohodách napríklad s Kanadou, Kóreou a Singapurom. EÚ uzavrela samostatnú dohodu s Čínou, v ktorej sa stanovuje ochrana označení pôvodu.

[Odkaz na zemepisné označenia pôvodu \(v angličtine\)](#)

[Zoznam registrovaných označení slovenských výrobkov](#)



### EÚ sa stará o čistejšiu vodu a je jedno, či je na kúpanie alebo na pitie

**Znečistené moria, olejovými škvrnami pokryté pláže a fosfáty v pitnej vode sú už minulosťou. EÚ zasahuje v záujme zachovania čistoty vôd, aby si Európania mohli užívať ničím neskalenú radosť z kúpania a piť čistú vodu.**

Po viacerých nehodách tankerov a ropných katastrofách v Európe stanovila EÚ moderné normy pre lode, ktoré smerujú do jej prístavov. Po nehode tankeru „Erika“ pri francúzskom pobreží v roku 1999 došlo k zriadeniu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry (EMSA) so sídlom v Lisabone. Jej úlohou je udržiavať bezpečnosť európskych vôd. Na základe uvedených noriem sú napríklad tankery s jednoduchou oceľovou obšívku trupu zakázané, povinná je dvojité oceľové obšívky trupu.

Intervencie zo strany EÚ majú prínos aj pre občanov: ako to dokazuje správa EÚ o kvalite vôd na kúpanie za rok 2016, kúpanie v jazerách a moriach je podľa údajov EÚ bezpečné v 96 % vodných plôch v EÚ.

Od začiatku roka 2017 obmedzuje nariadenie EÚ napríklad obsah fosfátov v prostriedkoch na umývanie riadu, ako sú tablety alebo prášok. Pretože keď sa do riek a morí s odpadovou vodou dostane priveľa fosfátov, spôsobuje to, že sa premnožujú riasy. To vedie to k nedostatku kyslíka pre ostatné živočíchy a rastliny, ktoré potom hynú.

Podľa odhadov Európskej environmentálnej agentúry (EEA) z roku 2016 sa v celej Európskej únii zlepšila kvalita pitnej vody a účinnosť čistenia odpadových vôd. V správe EEA z konca roka 2016 sa uvádza, že na základe analýzy vzoriek pitnej vody odobratých v celej EÚ v rokoch 2011 až 2013 boli v 98,5 % prípadov normy pre pitnú vodu dodržané a dokonca prekročené. Okrem toho je čoraz viac domácností napojených na čističky odpadových vôd. Avšak v južnej a východnej Európe je situácia horšia. Environmentálna agentúra kritizuje, že do životného prostredia sa ešte stále dostáva priveľa živín a odpadových vôd, a to najmä dusík a fosfor.

[Európska komisia o kvalite vôd na kúpanie \(v angličtine\)](#)

[Európska environmentálna agentúra o kvalite vody](#)

# EÚ sa stará o čisté ovzdušie a je svetovým lídrom v boji proti zmene klímy

**Popol, smog a smradľavé výfukové plyny spôsobujú zhoršenie ovzdušia v mnohých mestách. Preto EÚ pri ochrane životného prostredia pôsobí na celom svete a stanovila si ambiciózne ciele zníženia emisií CO<sub>2</sub>, ktoré spôsobujú skleníkový efekt a sú spoluzodpovedné za otepľovanie Zeme.**

„V boji proti zmene klímy sme my Európania svetovými lídrami,“ uviedol predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Európa sa môže pochváliť tým, že sprostredkovala prvú dohodu o ochrane klímy. Koncom roka 2015 sa v Paríži pod historickú dohodu o ochrane klímy, ktorá oficiálne nadobudla platnosť koncom roka 2016, podpísali zástupcovia 195 štátov sveta. Juncker v tejto súvislosti poznamenal: „Bola to Európa, ktorá vytvorila ambicióznú koalíciu, ktorá umožnila dosiahnuť Parížsku dohodu.“ A to tak, že EÚ išla príkladom a opakovane svojich partnerov v skupine štátov G-20 a Organizácie Spojených národov vyzývala k tomu, aby ju nasledovali.

V tejto dohode sa zmluvné štáty zaväzujú, že udržia nebezpečné otepľovanie Zeme v porovnaní s obdobím pred priemyselnou revolúciou pod „dvomi stupňami Celzia“. Cieľom je dosiahnuť stlačiť otepľenie na 1,5 stupňa. Mnohí vedci sa domnievajú, že pri tejto hodnote je ešte možné ovládať javy, ktoré prináša zmena klímy.

Teraz však tento cieľ treba premeniť na konkrétne kroky a časové plány. Preto sa v dohode OSN o klíme svetové spoločenstvo usiluje postupne upustiť od využívania ropy, zemného plynu a uhlia. Parížsku dohodu ratifikovali aj takí významní hráči v oblasti klímy ako USA, Čína, Brazília a India, čo sa až jej predchodcovi Kjótskemu protokolu nikdy nepodarilo. Dohoda má nadobudnúť platnosť po skončení platnosti protokolu v roku 2020. Parížsku dohodu musia teraz implementovať jednotlivé štáty na základe svojich záväzkov. Budúca konferencia o zmene klímy sa uskutoční v novembri 2017 v Bonne, v sídle sekretariátu OSN pre zmenu klímy.

EÚ je v tejto oblasti priekopníkom. Už v októbri 2014 si kolektívne stanovila tri ciele v oblasti klímy: do roku 2030 chcú jej členské štáty znížiť emisie skleníkových plynov o najmenej 40 % oproti roku 1990. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov má do roku 2030 dosiahnuť 27 % z celkovej vyrobenej energie a spotreba energie má oproti roku 2014 klesnúť o 27 %. Aby členské štáty tieto ciele skutočne dosiahli, musia sa viac snažiť.

**Stojíme na čele úsilia o nízkouhlíkové hospodárstvo znížením emisií skleníkových plynov najmenej o 40 % do roku 2030 a vykonávanie parížskej dohody OSN**

Čisté ovzdušie je jedným z hlavných politických cieľov Európskej únie v oblasti životného prostredia. V záujme ochrany zdravia občanov EÚ stanovila aj limitné hodnoty čistoty ovzdušia, ktoré musí každý členský štát dodržiavať. Pretože zápaly priedušiek a prípady astmy sa množia. Už v roku 1999 sa členské štáty EÚ dohodli na minimálnych normách čistoty ovzdušia. Od roku 2005 sú stanovené určité maximálne hodnoty pre oxid siričitý, dusík a olovo. Členské štáty musia tieto normy presadzovať, a to napríklad uplatňovaním rýchlostných limitov, zákazov jazdy alebo podmienok pre priemysel, a môžu daňovo zvýhodniť autá s nízkymi emisiami škodlivých látok.

[Znenie parížskej dohody \(v angličtine\)](#)

[Európska komisia o cieľoch boja proti zmene klímy \(v angličtine\)](#)

[Smernica EÚ o kvalite ovzdušia](#)

### EÚ presadzuje recykláciu vyradených elektrických spotrebičov

**Mobilné telefóny, notebooky a televízory obsahujú mnohé ušľachtilé a vzácne kovy, ktoré sa môžu spracovať a opätovne použiť. EÚ sa preto zasadzuje za to, aby spotrebiteľ mohol elektrospotrebiče, ktoré už doslúžili, bezplatne vrátiť výrobcovi. Znižuje sa tým záťaž na životné prostredie a priemyselnému odvetviu to šetrí peniaze.**

Stará klávesnica, poruchový prehrávač DVD alebo pokazená práčka, to všetko môže spotrebiteľ bezplatne odovzdať vo veľkých predajniach. Každoročne skončí 9,5 milióna ton elektrických a elektronických zariadení medzi smeťami. Podľa smernice EÚ z roku 2006 sa musia vyradené elektrospotrebiče, ako aj funkčné prístroje zbierať, odborne likvidovať alebo recyklovať.

Pomáhame tým životnému prostrediu a šetríme zdroje. Napríklad z chladničky sa musí odčerpať chladiace médium a olej. V starých spotrebičoch sa ešte často vyskytujú aj chlórfluórované uhľovodíky poškodzujúce atmosféru. Vo vyradených elektrospotrebičoch sa nachádzajú nebezpečné látky, ako je ortuť a kadmium. V chudobnejších krajinách, napríklad v Afrike, kde často staré spotrebiče skončia, často vedie manipulácia s nimi k zdravotným problémom a znečisteniu životného prostredia. Okrem toho sa členské štáty EÚ ochudobňujú o vzácne nerastné suroviny, ak tieto spotrebiče nerecyklujú. Mobilné telefóny, počítače a podobné zariadenia obsahujú najmä kovy ako zlato, meď a striebro.

Recyklácia vyradených elektrospotrebičov dosiaľ prebieha, ale nie v takom rozsahu, ako by mala. Poukázala na to štúdia z roku 2015, ktorá bola vypracovaná pod vedením medzinárodnej policajnej organizácie Interpol. Podľa nej skončí v Európe len tretina všetkých starých spotrebičov tam, kam patria: v oficiálnych zberniach a recyklačných strediskách. Zvyšok sa recykluje nesprávne, nezákonne sa vyváža do zahraničia alebo sa jednoducho odhadzuje. EÚ sa usiluje o zmenu tejto situácie. Od júla 2016 musia aj internetoví predajcovia bezplatne a bez pokladničného dokladu naspäť prijímať malé elektrospotrebiče, ktoré už doslúžili. Pozornosť spotrebiteľov na recykláciu majú upriamiť aj zberné akcie a informačné kampane.

[Smernica EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení](#)

[Oznámenie Komisie o nových pravidlách zaobchádzania s elektronickým odpadom z 13. 8. 2012](#)

## Časť 7: EÚ uľahčuje cestovanie a prácu v Európe

### EÚ občanom umožňuje žiť a pracovať v hociktorom členskom štáte

**V EÚ si môže každý vybrať, kde chce žiť. Či sa ako dôchodca usadí pod španielskym slnkom, ako študentka si bude užívať dolce vita v Taliansku alebo založí firmu v inom členskom štáte – všetko je možné.**

Európa dáva človeku dobrý pocit, že keď sa má chuť presťahovať, môže to bez problémov urobiť. Pretože každý občan členského štátu je zároveň občanom Európskej únie. Vďaka tomu má osobné práva a slobodu si sám zvoliť, v ktorej krajine EÚ by chcel pracovať, študovať alebo tráviť svoj dôchodok. Základom tohto práva je voľný pohyb pracovníkov, sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby, stanovené v európskych zmluvách. Každý členský štát musí s občanmi Únie zaobchádzať rovnako ako s vlastnými občanmi, pokiaľ ide o zamestnávanie, sociálne zabezpečenie a dane.

V súčasnosti je v celej EÚ viac než 14 miliónov občanov EÚ, ktorí dlhodobo žijú v inom členskom štáte. Väčšina z nich pracuje, mnohí sú však dôchodcami alebo študentmi, ktorí musia mať dostatočné finančné prostriedky na pokrytie svojich životných nákladov a zdravotné poistenie.

Právo EÚ stanovuje jasné hranice: máme právo na voľný pohyb, ale žiadne právo čerpať sociálne dávky v inom členskom štáte EÚ bezdôvodne. Pretože len pracujúci občania EÚ majú nárok na sociálne dávky. Súdny dvor Európskej únie to potvrdil vo viacerých rozsudkoch.

[Znenie smernice EÚ o voľnom pohybe](#)

### Európa sa stará o zdravotné poistenie na cestách

**Naliehavý prípad v zahraničí? Žiadny problém. Kto musí ísť v zahraničí súrne k lekárovi, tomu jeho slovenská zdravotná poisťovňa preplatí súvisiace náklady. To je možné vďaka európskemu preukazu zdravotného poistenia.**

EÚ sa stará o to, aby mali jej občania aj na dovolenke alebo služobnej ceste dostatočné zdravotné poistenie. Kto navštívi lekára v inom členskom štáte EÚ a predloží svoj európsky preukaz zdravotného poistenia, náklady spojené s ošetrením mu jeho slovenská zdravotná poisťovňa dodatočne preplatí. Tým nevzniknú zákonným poistencom na Slovensku žiadne náklady, okrem zvyčajnej spoluúčasti alebo poplatkov. Poistenec musí vopred zaplatiť len nevyhnutnú lekársku starostlivosť, pričom v niektorých krajinách EÚ sú tieto zákroky bezplatné. Každý si môže lekárske predpis vybrať v inom členskom štáte EÚ.

Ak však niekto vycestuje do zahraničia len preto, aby sa tam dal ošetriť, operovať alebo vyhotoviť zubnú protézu, mal by sa predtým poradiť so svojou poisťovňou, či mu súvisiace náklady preplatí. To platí aj pre dlhodobo chorých ľudí, ktorí sú odkázaní na nepretržitú lekársku starostlivosť. Upozornenie: súkromné ošetrenie nie je vždy kryté.

Európsky preukaz zdravotného poistenia mimochodom platí vo všetkých 28 členských štátoch EÚ, ako aj na Islande, v Nórsku, Lichtenštajnsku a vo Švajčiarsku.

[Webová stránka Európskej komisie o náhrade nákladov na zdravotnú starostlivosť](#)

# Ak sa vám stala nehoda, zavolajte na 112 – jednotnú európsku tiesňovú linku

**Európa je jednotná aj v núdzových situáciách. Už v roku 2008 bolo zavedené jednotné bezplatné číslo tiesňového volania 112. Skracuje čas čakania do príchodu záchranných služieb a zachraňuje životy.**

V minulosti mal každý štát svoje volacie číslo na políciu a hasičov. Pri požiaroch alebo nehodách v zahraničí cestujúci často nevedeli, na aké číslo majú volať, aby zavolali pomoc.

Od roku 2008 je to už inak. Číslo tiesňového volania pre celú EÚ funguje vo všetkých jej členských štátoch, od Španielska po Fínsko, od Spojeného kráľovstva až po Poľsko, a to pri volaní z pevnej i mobilnej telefónnej linky. Ale nie všetci ľudia o tom vedia, ako na to poukázali výsledky Eurobarometra 2016: v celej EÚ pozná toto telefónne číslo zachraňujúce životy len 48 % populácie.

Centrály by mali prijímať tiesňové volania v rôznych jazykoch, teda aj v angličtine. Ak by mobilný telefón nemal príjem v sieti vlastnej SIM karty, bude automaticky prepojený cez inú sieť. Takéto tiesňové volanie má v mobilnej sieti prednosť, v prípade potreby je iný telefónny hovor prerušený. Číslo tiesňového volania sa mimochodom presadzuje aj mimo Európskej únie, keď platí už vo viac ako 30 európskych krajinách.

EÚ sa zasadzuje za bezpečnosť aj v prípade vodičov automobilov. Systém núdzového volania (eCall) zavedený v celej EÚ v roku 2015, ktorý pri nehode automaticky zavolá na tiesňovú linku 112 a zalarmuje záchrannú službu, má znížiť počet úmrtí na cestách. Jeho cieľom je, aby k zraneným na mieste nehody rýchlejšie dorazila pomoc. Okrem ručnej aktivácie systém reaguje napríklad pri spustení airbagov a cez celoeurópsku tiesňovú linku 112 pošle najbližšej príslušnej pohotovostnej službe informácie o mieste a čase nehody. Podľa údajov Európskej komisie sa má cena montáže systému núdzového volania pohybovať okolo 100 eur na vozidlo.

[Informácie Európskej komisie o čísle tiesňového volania 112](#)

### EÚ zabezpečuje vodičom mobilitu bez hraníc

---

**Dopravná kontrola v zahraničí? Strata vodičského preukazu na dovolenke? Už od roku 1996 uznáva každý členský štát vodičské preukazy, ktoré boli vystavené v inom členskom štáte. Rovnako dlho už existuje jednotný vodičský preukaz EÚ.**

V minulosti vodičský preukaz vystavený vo vlasti nie vždy presvedčil políciu a úrady v zahraničí. Vďaka harmonizácii EÚ je to už inak. Vodičské preukazy sa navzájom uznávajú, takže vodiči môžu bez byrokratických prekážok jazdiť v každom členskom štáte EÚ. V EÚ je mimochodom v obehu viac než 110 platných typov vodičských preukazov.

Kto žije v inom členskom štáte EÚ, je oslobodený od povinnosti vymeniť si ho a svoj doterajší vodičský preukaz môže naďalej používať. Pri predĺžení platnosti alebo najneskôr v roku 2033 bude tento vodičský preukaz nahradený vodičským preukazom v novom formáte.

Od januára 2013 majú všetky nové vodičské preukazy vystavené v EÚ štandardný formát: plastový preukaz vo veľkosti kreditnej karty s fotografiou a lepšími bezpečnostnými prvkami.

Kto by pri ceste do európskeho zahraničia stratil vodičský preukaz, môže si zhlboka vydýchnuť: všetky členské štáty EÚ vystavujú náhradné vodičské preukazy.

[Európska komisia o európskom vodičskom preukaze](#)

[Smernica EÚ o vodičských preukazoch z 20. 12. 2006](#)

# EÚ umožňuje cestovanie bez hraníc: schengenský priestor

**O možnosti cestovať po zjednotenej Európe bez kontrol na hraniciach Európania dlho snivali. V roku 1985 došlo k dohode o Európe bez závor, ktorá sa v roku 1995 stala skutočnosťou. V súčasnosti je v schengenskom priestore 26 členských štátov so 400 miliónmi obyvateľov. Aby sme si tento spoločný výdobytok zachovali aj pod vysokým migračným tlakom, zintenzívňujeme policajnú spoluprácu a posilňujeme spoločnú ochranu vonkajších hraníc.**

Pred viac ako 30 rokmi šesť krajín podpísalo v malej luxemburskej vinohradníckej obci Schengen rovnomennú dohodu. V schengenskom priestore boli stále hraničné kontroly zrušené. Kto prekračuje hranice, nemusí už ako cestujúci predložiť cestovný pas a nikto ho nekontroluje. Milióny ľudí každodenne dochádzajú za prácou cez vnútorné hranice schengenského priestoru. Každoročne podniknú Európania celkovo 1,25 miliardy ciest, pri ktorých prekročia vnútorné hranice. Občania EÚ v členských štátoch schengenského priestoru majú právo na voľný pohyb, čo je jedným z najväčších úspechov európskej integrácie.

Niektorí majú pocit, že Schengen súvisí s mierou kriminality, čo sa však na základe štatistík nedá dokázať. Aby sa zaistila bezpečnosť v priestore bez vnútorných hraníc, policajné zbory v členských štátoch schengenského priestoru vyvinuli účinnejšie metódy, ako boli starodávne kontroly pred hraničnými závorami. Samozrejme, že sa polícia z pohraničnej oblasti nestiahne, ale zostane prítomná dostatočným počtom príslušníkov a cieľovými kontrolami.

Policajné zbory v schengenskom priestore spoločne bojujú proti cezhraničnej kriminalite, a to aj v spoločných policajných jednotkách. Napríklad polícia v Nemecku, Poľsku a Česku vybudovala pevné štruktúry spolupráce a dokáže pohotovo reagovať na nové hrozby v pohraničných oblastiach. Policajti z Nemecka a Poľska tak úspešne bojujú proti krádežiam poľnohospodárskej techniky. Policajti z členských štátov schengenského priestoru môžu podozrivých páchatel'ov pozorovať, sledovať a zatýkať aj cez hranicu. Navzájom sa podporujú počítačovým systémom schengenský informačný systém (SIS), ktorý umožňuje výmenu údajov o hľadaných osobách alebo ukradnutých automobiloch a zbraniach: predstavuje určitý druh elektronickej pátracej databázy.

Spoločný priestor bez hraničných kontrol môže fungovať len vtedy, ak si účinne chránime vonkajšie hranice. Pozemné hranice schengenského priestoru sú viac ako 7 700 km dlhé a námorné hranice majú takmer 42 700 km. Utečenecká kríza z roku 2015 odhalila na našich vonkajších hraniciach závažné nedostatky, ktoré sa postupne odstraňujú. V novej európskej pohraničnej a pobrežnej stráž, ktorá bola zriadená v roku 2016, je teraz v pohotovosti 1 500 príslušníkov, ktorí môžu byť v priebehu niekoľkých dní nasadení. Jej príslušníci už poskytujú pomoc v Bulharsku na hranici s Tureckom a v Grécku na jeho severnej hranici. Migranti, ktorí prichádzajú do Grécka a Talianska, sú takmer v 100 % prípadov registrovaní odoberaním ich otláčkov prstov a neumožňuje sa im jednoduchý tranzit do ostatných častí EÚ. Dohoda s Tureckom viedla k prudkému poklesu počtu migrantov. Napriek tomu v Grécku a Taliansku uviazlo veľa neregulárnych migrantov a žiadateľov o azyl. Premiestňovanie žiadateľov o azyl v EÚ zatiaľ neprebíha tak, ako sa spoločne dohodlo.

V „Kódexe schengenských hraníc“ sa uvádza, že členské štáty schengenského priestoru môžu dočasne zaviesť kontroly na vnútorných hraniciach, ak je ohrozený verejný poriadok alebo vnútorná bezpečnosť. V praxi sa toto ustanovenie použilo pri politických stretnutiach na vysokej úrovni alebo futbalových zápasoch, aby sa napríklad zabránilo príchodu zahraničných chuligánov. Od vypuknutia utečeneckej krízy v roku 2015 zaviedlo šesť z 26 členských štátov hraničné kontroly.

Európska komisia a členské štáty sa dohodli, že budú pracovať na postupnom rušení dočasných kontrol na vnútorných hraniciach, aby sme sa mohli čo najskôr vrátiť k normálne fungujúcemu schengenskému priestoru bez kontrol na vnútorných hraniciach. Pretože všetky zúčastnené strany vedia, o čo v prípade slobody cestovania bez hraníc ide: jednu z najväčších výhod spoločnej Európy.

[Náklady na Európu bez schengenského priestoru, oznámenie Komisie z marca 2016](#)

[Prehľad schengenských pravidiel](#)



## Časť 8: EÚ podporuje vzdelávanie, výskum a kultúru

### EÚ vysielala mladých ľudí učiť sa do zahraničia

**Erasmus Rotterdamský bol európsky humanistický vzdelanec v období renesancie. Najväčší program financovania zahraničných pobytov pre študentov, učňov a učiteľov na svete je pomenovaný podľa neho – európsky program „Erasmus“. V roku 2017 slávi tento program 30. výročie. Zúčastnilo sa na ňom už 9 miliónov ľudí.**

Chcete študovať jeden semester v Paríži alebo Madride? Tento výmenný program oslávi v roku 2017 svoje 30. narodeniny ako jeden z najúspešnejších programov EÚ. Kým v roku 1987 začínal s 3 244 študentmi, v roku 2015 podporil Erasmus+ až 640 000 študentov, učňov, dobrovoľníkov, učiteľov, školiteľov a pracovníkov s mládežou. Program je symbolom určitého životného postoja, a síce že mladí z generácie Erasmus prežívajú a vážia si rôznorodosť a krásu kontinentu, sú celoeurópsky prepojení a cítia sa byť Európanmi.

**1 z 3 študentov programu Erasmus dostane pracovnú ponuku od spoločnosti, v ktorej praxoval**



Od založenia programu sa na ňom zúčastnilo už 9 miliónov mladých ľudí, z toho 107 700 ľudí zo Slovenska. Spočiatku išlo o výmenu študentov, neskôr sa k nim ale pridali aj učni, praktikanti, mladí podnikatelia, mladí športovci a pedagógovia. Študenti dostávajú ako podporu 150 až 250 EUR na mesiac a nemusia platiť študijné poplatky, ani keď hosťovská univerzita nejaké vyberá.

Takýto zahraničný pobyt je výhodou pre ďalšiu kariéru: Študenti, ktorí sa zúčastnili na programe Erasmus, si po ukončení štúdia nájdu prácu dvakrát ľahšie ako ostatní študenti. Každý tretí účastník programu Erasmus získa po ukončení stáže od príslušného podniku ponuku práce. Každý desiaty absolvent programu si založí vlastnú firmu. Pravdepodobne ide o jedinú iniciatívu EÚ, ktorej vzdala hold celosvetovo úspešná filmová trilógia „L' Auberge Espagnol“ („Erasmus alebo Priatelia po španielsky“). Mimochodom, najobľúbenejšími cieľmi z celej Európy sú pre študentov Madrid, Paríž a Viedeň.

V roku 2014 sa program Erasmus spojil s ďalšími programami do tzv. Erasmus+, do ktorého patria magisterské („Master“) a doktorandské programy, ako aj Erasmus pre mladých podnikateľov. Európska komisia v tomto roku doplní Erasmus o program ErasmusPro, ktorým sa budú podporovať dlhodobšie pracovné stáže učňov v zahraničí (pol roka až rok). Projekty podporované cez Erasmus motivujú učňov, ktorí zvažujú predčasný odchod zo školy, aby vďaka pobytu v zahraničí vytrvali v učňovskej príprave a úspešne ju ukončili.

Na program Erasmus+ je na roky 2014 až 2020 z rozpočtu EÚ vyčlenených približne 14,7 miliardy EUR. V tomto období bude vďaka programu Erasmus+ v zahraničí môcť študovať, pracovať a učiť sa okolo 4 milióny Európanov.

[Webové stránky programu Erasmus+](#)

[Webové stránky 30. výročia programu Erasmus](#)

### EÚ ponúka novú službu dobrovoľníkov: európsky zbor solidarity

**Či už chcú podporovať utečencov alebo pomáhať pri zemetrasení, nový program EÚ umožňuje mladým ľuďom angažovať sa po celej Európe a získať zahraničné skúsenosti. Prihlásilo sa už viac ako 20 000 ľudí. Prvé aktivity zboru solidarity sa začnú v tomto roku.**

Na konci roka 2016 založila Európska komisia európsky zbor solidarity. Tento nový program má mladých motivovať k dobrovoľníctvu pri núdzových situáciách v iných krajinách. Mladí dobrovoľníci vo veku od 18 do 30 rokov sa zapoja do projektov, kde budú pomáhať napr. pri podobných krízach, ako je utečenecká kríza alebo nedávne zemetrasenie v Taliansku. EÚ túto možnosť ponúka, aby povzbudila európsku solidaritu a odbornú kvalifikáciu mladých ľudí.

Účastníci dostanú buď pravidelný plat, alebo sa im uhradia aspoň cestovné a životné náklady a poskytnú sa im ubytovanie a vreckové. Zbor solidarity ponúka možnosť stať sa dobrovoľníkom, absolvovať prax alebo odbornú prípravu alebo zamestnať sa na obdobie 2 až 12 mesiacov. Nasadenie v zbere solidarity by preto malo slúžiť aj ako odrazový mostík do dlhodobejšieho zamestnania.

Mladí sa môžu zapojiť do vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, sociálneho začleňovania vylúčených, výstavby ubytovacích a iných zariadení, rekonštrukcií a riadenia, prijímania migrantov, ochrany životného prostredia či do akcií na predchádzanie prírodným katastrofám. Po odslúžení dostanú osvedčenie o účasti.

Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker uviedol: „*Pre mňa to bol vždy absolútny základ toho, o čom Európska únia je. Nespájajú nás zmluvy ani priemyselné či ekonomické záujmy, ale naše hodnoty.*“ Do roku 2020 očakáva Európska komisia 100 000 účastníkov. O účasť v zbere solidarity sa dá uchádzať na internetovej stránke [www.europa.eu/solidarity-corps](http://www.europa.eu/solidarity-corps). Prví účastníci budú vyslaní v prvej polovici tohto roka.

[Webové stránky európskeho zboru solidarity](#)

[Otázky a odpovede o európskom zbere solidarity](#)

### EÚ prináša mladým ľuďom prácu

**V Grécku je takmer každý druhý mladý človek do 25 rokov bez práce, no ani v Španielsku nie je situácia oveľa lepšia. A v Taliansku je bez práce viac ako 33 percent mladých. Kríza vystrelila nezamestnanosť mladých ľudí v južnej Európe, kde bola veľkým problémom už pred zavedením eura, do nových extrémov. EÚ proti tomuto javu podniká rúzné kroky. Prvé výsledky už vidno.**

Politika trhu práce je síce v prvom rade úlohou členských štátov EÚ, Európska únia ale v boji proti nezamestnanosti podporuje svojich členov. Hospodárska kríza dostala boj s nezamestnanosťou mladých do prvej desiatky priorít Európskej komisie. V októbri 2016 bolo v EÚ nezamestnaných 4,2 milióna mladých do 25 rokov. Miera nezamestnanosti tak ešte stále dosahovala značných 18,4 %, hoci v porovnaní s januárom 2013, keď dosiahla vrchol 24 %, sa už výrazne znížila.

Členské štáty EÚ sa v roku 2013 prostredníctvom tzv. záruky pre mladých ľudí zaviazali, že budú mladých ľudí vo veku do 25 rokov podporovať, aby sa čím skôr vrátili do práce alebo sa na ňu pripravovali. Ak niekto ukončil štúdium či odbornú prípravu alebo práve stratil zamestnanie, v priebehu štyroch mesiacov by mal dostať ponuku pracovného miesta, učňovskej prípravy, ďalšieho vzdelávania alebo stáže. Do roku 2018 vyčlenila EÚ na tieto programy približne 6,4 miliardy EUR. Suma sa má na obdobie do roku 2020 zvýšiť o ďalšie 2 miliardy.

Predseda Európskej komisie Juncker nazval vysokú mieru nezamestnanosti mladých „humanitárnou krízou“ a podčiarkol, že Európa nesmie zostať kontinentom nezamestnaných mladých ľudí. Juncker konkrétne uviedol: „Nemôžem prijať a neprijmem skutočnosť, že miléniová generácia alebo tzv. generácia Y môže byť po 70 rokoch prvou generáciou, ktorá je chudobnejšia, ako boli jej rodičia.“

Okrem toho je každý rok k dispozícii 10 miliárd EUR na vytváranie pracovných miest, odbornú prípravu a podnikanie.



Záruka pre mladých ľudí prináša prvé výsledky. Od roku 2013 do konca roku 2016 sa podľa Európskej komisie počet nezamestnaných mladých ľudí znížil o 1,6 milióna. Miera nezamestnanosti mladých ľudí v tomto období klesla z 23,9 na 18,5 %. Koncom roka 2016 bolo síce stále 6,6 milióna mladých ľudí bez práce a mimo vzdelávacieho procesu, ich počet však v tomto období klesol o 900 000. Od januára 2014 sa na projektoch záruky pre mladých ľudí zúčastnilo 14 miliónov mladých.

Európska komisia chce doplniť úspešný výmenný program Erasmus+ o tzv. ErasmusPro, ktorým sa budú podporovať dlhodobejšie pracovné stáže učňov v zahraničí.

[Eurostat o nezamestnanosti mladých \(august 2016\)](#)

[Webové stránky Európskej komisie o záruke pre mladých ľudí](#)

[Webové stránky Európskej komisie o záruke pre mladých ľudí v jednotlivých krajinách \(v angličtine\)](#)

[Investície do mládeže v Európe: Otázky a odpovede](#)

n

### Vedci dostanú z programu EÚ „Horizont2020“ miliardy EUR

**Hospodársky úspech sa často zakladá na inovatívnych myšlienkach a nových nápadoch. Aby sme udržali krok v celosvetovej súťaži inovácií, EÚ dáva miliardy EUR na podporu výskumu, a to často aj v medzinárodných tímoch.**

Excelentná veda a vedúce postavenie priemyslu – tak znejú ciele programu EÚ pre výskum a inováciu s názvom „Horizont2020“. EÚ vyčlenila zo svojho rozpočtu na roky 2014 – 2020 na podporu výskumu okolo 80 miliárd EUR.

Výskum dôležitých tém budúcnosti a celosvetových výziev často nie je dostatočne financovaný z národných rozpočtov a mnohokrát sa najlepšie podarí v medzinárodných tímoch. Príkladom je boj proti antibiotickej rezistencii. EÚ financuje projekty, v ktorých sa vedcom podarilo zhromaždiť údaje o rôznych príčinách a rozsahu tohto problému v jednotlivých krajinách. Zistilo sa, ako a prečo sú niektoré členské štáty v boji proti rezistentným choroboplodným zárodkom úspešnejšie. Na základe toho sa potom zmenila politika aj v iných krajinách, aby bol tento boj úspešný.

Vďaka EÚ sa pre vynálezcov a inovatívne podniky zjednodušila ochrana vynálezov v celej Európe. V prvej polovici roka 2017 začne platiť tzv. európsky patent s jednotným účinkom. Európsky patentový úrad môže potom udeľovať patenty, ktoré budú automaticky platiť vo všetkých členských štátoch EÚ. Podnikom to ušetrí veľa času aj peňazí. Okrem toho bude pri sporoch v budúcnosti rozhodovať európsky jednotný patentový súd, čo podnikom ušetrí paralelné súdne konania vo viacerých krajinách EÚ.

[Webové stránky Európskej komisie o programe Horizont 2020 \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky o európskom patente s jednotným účinkom \(v angličtine\)](#)

### EÚ vytvára európsky vedecký cloud

**Pri výskume vzniká obrovské množstvo výsledkov a údajov. Aby si európski vedci mohli tieto údaje medzi sebou vymieňať a využívať ich, Európska komisia chce do roku 2020 vytvoriť tzv. európsky vedecký cloud.**

#### Európsky cloud

pre 1,7 mil.  
výskumných  
pracovníkov  
a 70 mil.

odborníkov v oblasti vedy  
a techniky



Tento nápad má na zreteli budúcnosť: Už od tohto roku majú byť všetky vedecké údaje, ktoré prinesú projekty programu EÚ pre výskum „Horizont2020“, prístupné cez nový cloud európskej vedeckej obce.

Cez cloud sa môžu prepojiť výskumní pracovníci na univerzitách a vo výskumných ústavoch v celej Európe so spolupracovníkmi na celom svete, aby si mohli vymieňať a vyhodnocovať veľké množstvo výskumných údajov a vedeckých poznatkov. Do roku 2020 bude môcť toto virtuálne prostredie využívať približne 1,7 milióna vedeckých pracovníkov a 70 miliónov odborných pracovníkov z oblasti vedy a techniky v Európe.

Európska komisia na tento cloud vyčlenila dve miliardy EUR, ďalších 4,7 miliardy EUR má prísť z verejných a súkromných zdrojov. Cieľom je, aby si Európa zvýšila globálnu konkurencieschopnosť v oblasti analýzy veľkých dát. Cloud uľahčí prácu začínajúcim, ako aj malým a stredným podnikom.

Údaje uložené v cloude majú byť prístupné aj výskumným pracovníkom v priemysle a vo verejnom sektore; títo však budú za prístup platiť. V roku 2018 chce Komisia vlajkovou iniciatívou podporiť vývoj nového superpočítača s využitím kvantovej technológie.

[Vyjadrenie Európskej komisie o cloud computingu](#)

### EÚ prepája Európu – bezplatné Wi-Fi na dedinách a v mestách

**Či už v práci, doma alebo na cestách, ľudia si chcú neustále kontrolovať e-mail alebo občas rýchlo poslať nejakú fotku. Na to ale potrebujú dobré internetové pripojenie, a to aj vo verejnom priestore. Aj o to sa stará EÚ.**

**Celoplošné zavedenie siete 5G podporí vytvorenie viac ako 2 miliónov pracovných miest do roku 2025**



Je snom mnohých používateľov smartfónov, aby na verejných miestach bolo k dispozícii bezplatné Wi-Fi. Európska komisia to chce premeniť na skutočnosť a v septembri 2016 preto predstavila zodpovedajúcu iniciatívu. Do roku 2020 majú byť najdôležitejšie verejné miesta v európskych mestách a na dedinách vybavené bezplatným a superrýchlym pripojením na internet. Ide najmä o knižnice, parky a verejné budovy. EÚ na to vyčlenila prostriedky vo výške 120 miliónov EUR.

Finančnú podporu z EÚ má do roku 2020 využiť 6 000 až 8 000 miest a obcí. Obce dostanú zariadenia Wi-Fi bezplatne, keďže EÚ im uhradí náklady na technické vybavenie a inštaláciu tzv. hotspotov WiFi4EU. Európska komisia vyzvala obce, aby na oplátku vytvorili nové služby, napr. turistické mapky miest, on-line formuláre pre úrady alebo informácie o zdravotníckych zariadeniach. Podmienkou je, aby mestá nevytlačili z trhu žiadnych už etablovaných súkromných alebo verejných poskytovateľov Wi-Fi a aby dokázali používateľom ponúknuť minimálnu rýchlosť 30 MB za sekundu. Iniciatíva sa teda zameriava predovšetkým na tie oblasti, v ktorých inak nie je žiadna Wi-Fi sieť. Žiadosti možno predkladať od leta 2017.

Okrem toho majú mať aj občania v odľahlých regiónoch prístup k rýchlemu mobilnému internetu za dostupnú cenu. Do roku 2025 má byť spotrebiteľom všade v Európe k dispozícii superrýchly mobilný internet 5G. „5G má potenciál vytvoriť ďalšie dva milióny pracovných miest v EÚ,“ uviedol predseda Komisie Juncker. Európska komisia v roku 2013 vytvorila projekt PPP, ktorý získal podporu z verejných finančných prostriedkov vo výške 700 miliónov EUR a ktorého cieľom je dosiahnuť prelom v používaní technológií 5G.

[Európska komisia o WiFi4EU \(v angličtine\)](#)

### EÚ podporuje Európu rozmanitých kultúr

**EÚ je tu pre svoje členské štáty nielen v oblasti politiky a hospodárstva, ale aj kultúry. Mnohé podporné programy dopomáhajú režisérom, hercom, spevákom a ďalším umelcom k prelomovým úspechom. Čím by bolo napríklad kino bez európskeho filmu?**

Jednému zo zakladajúcich otcov Európy, Jeanovi Monnetovi, sa pripisuje tento výrok: „*Ak by bolo treba začať od začiatku, začal by som s kultúrou.*“ Vyjadril tým poznanie, že kultúra je dôležitým hnacím motorom európskeho zjednotenia. Pretože Európa má za sebou celé stáročia spoločných kultúrnych dejín.

Za politiku kultúry síce zodpovedajú jednotlivé štáty, ale EÚ svojich členov podporuje aj v oblasti kultúry. Cieľom je zachovať kultúrnu rôznorodosť a kultúrne dedičstvo, podporovať umelcov v tvorbe a podnecovať kultúrnu výmenu. Na konci roka 2015 pod vplyvom prílevu utečencov k týmto cieľom pribudol aj medzikultúrny dialóg.

V Európe zamestnávajú kultúrne a kreatívne odvetvia viac ako sedem miliónov ľudí. Európske filmy vedia byť tak mnohotvárne ako obľúbená Amélia z Montmartru či Good bye Lenin. Aby tieto filmy mohli vzniknúť, EÚ od roku 1990 finančne podporuje filmových a televíznych režisérov a producentov. Kvalitu európskeho filmu EÚ dotuje cez filmové festivaly, podporu distribúcie a marketingu európskych koprodukcí, ako aj výrobu televíznych seriálov. Zároveň poskytuje pomoc sieťam kín, napríklad „*Europa Cinemas*“, v ktorej sa združujú kiná s veľkým podielom európskych filmov.

Podpora filmu žne úspechy, čo dokazujú aj tieto čísla: Od začiatku podpory sa počet európskych filmov v kinách strojnásobil a trhovú podiel stúpol z počiatočných menej ako 10 % na dnešných vyše 33 %.

Hlavným nástrojom EÚ na podporu kultúry je program Kreatívna Európa. Do roku 2020 je naň vyčlenených približne 1,46 miliardy EUR v prospech kultúrnych a tvorivých odvetví v Európe. Súčasťou Kreatívnej Európy sú aj naďalej programy Kultúra a Médiá.

V roku 2016 vznikol aj nový garančný fond na podporu malých kreatívnych podnikov. Z programu sa podporujú medzinárodné turné a výstavy, ale aj preklad krásnej literatúry či ďalšie vzdelávanie umelcov.

V roku 1976 bol založený Mládežnícky orchester Európskej únie, ktorý sa už dlho podporuje a plní úlohu kultúrneho vyslanca. Za celé obdobie jeho činnosti v ňom hralo už viac ako 3 000 hudobníkov a spolupracovali s ním veľikáni ako Leonard Bernstein či Herbert von Karajan. Orchester sa stal symbolom kultúrnej rozmanitosti Európy a jeho budúcnosť je zabezpečená vďaka iniciatíve Európskej komisie.

[Webové stránky programu Kreatívnej Európy Médiá](#)

[Webové stránky o kultúre v EÚ](#)

[Webové stránky Výkonnej agentúry pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru](#)

### EÚ zachováva kultúrnu rozmanitosť a vyhlasuje hlavné mestá kultúry

**Európske hlavné mestá kultúry predstavujú miesta v Európe pulzujúce kultúrou – a vďaka tomu získavajú financie z Bruselu. Žiaden iný svetadiel nemá možnosť stavať na tak rozmanitom kultúrnom dedičstve na takom malom území ako Európa.**

Titul „*hlavné mesto kultúry*“ Európska únia vyhlasuje už od roku 1985. Cieľom tejto iniciatívy je vyzdvihnúť bohatstvo a rozmanitosť kultúr v Európe, podporovať cestovný ruch a zlepšiť imidž miest. Zároveň v nás zintenzívňuje pocit, že ako Európania patríme k rovnakej kultúre. Na každé hlavné mesto kultúry sa vyčlení 1,5 milióna EUR, ktoré vybrané mestá získajú ako peňažnú cenu Meliny Mercouriovej. Tento program vymyslela práve Melina Mercouriová, bývalá grécka ministerka kultúry.

Prvým hlavným mestom kultúry boli Atény. Hlavné mestá kultúry v roku 2017, dánsky Aarhus a cyperský Paphos, túto udalosť oslavujú počas celého roka organizovaním výstav, festivalov, divadelných a hudobných predstavení. Mestá sú vždy oficiálne vymenované štyri roky vopred. Spočiatku to bolo vždy len jedno hlavné mesto kultúry, od roku 2001 sa vyhlasujú zvyčajne až dve mestá, keďže o program je veľký záujem. Košice boli mestom kultúry v roku 2013. Titul nieslo už viac než 50 európskych miest.

EÚ udeľuje aj kultúrne ceny, napríklad európsku cenu za populárnu hudbu, v skratke EBBA. Táto cena sa odovzdáva umelcom, ktorým sa podarí osloviť svojim debutovým albumom veľké publikum mimo domovskej krajiny.

Pokiaľ ide o kultúru, Európa patrí k absolútnej svetovej špičke. V žiadnej inej časti sveta nie je toľko kultúrnych pamiatok pod ochranou UNESCO ako na európskom kontinente. EÚ takisto zaviedla značku „*Európske dedičstvo*“. Udeľuje sa pamiatkam, ktoré sú zvlášť významné z hľadiska histórie alebo ideálov európskeho zjednotenia. Výberovým kritériom nie je krása či architektonická hodnota, ale špecifický význam pre Európu. Toto zameranie odlišuje značku „*Európske dedičstvo*“ od svetového dedičstva UNESCO.

V tomto roku vzniknú aj trasy kultúrneho dedičstva, ktoré povedú krôznym miestam alebo podujatiam, ako sú festivaly a výstavy. Tento projekt spoločne vypracovali UNESCO a Európska komisia. Turisti získajú prístup k informáciám a mapám kultúrnych miest cez aplikáciu na smartfóne.

[Zoznam hlavných miest kultúry](#)

[Vyhlásenie spolkovej vlády k značke „Európske dedičstvo“](#)

[Vyhlásenie UNESCO a Európskej komisie k trasám kultúrneho dedičstva \(v angličtine\)](#)



## Časť 9: EÚ sa stará o vnútornú bezpečnosť

### EÚ bojuje proti terorizmu

**Útoky v Bruseli, Paríži a Berlíne ukázali, že islamský terorizmus sa nezastaví na štátnych hraniciach. Atentáty nám odkryli medzery v komunikácii a vo výmene informácií medzi krajinami EÚ. Keďže žiadna krajina EÚ nedokáže bojovať s cezhraničnými hrozbami sama, Únia podporuje úzku spoluprácu medzi svojimi členmi.**

Od madridských bombových útokov v roku 2004 došlo v Európe k vyše 30 teroristickým útokom. V Paríži, Bruseli, Nice či Berlíne prišlo o život vyše 600 ľudí. Pre Európsku komisiu má preto bezpečnosť najvyššiu prioritu. EÚ môže spoločnými predpismi a zákonmi zlepšiť spoluprácu členských štátov a lepšie chrániť občanov.

**Nové Európske centrum pre boj proti terorizmu zriadené v rámci Europolu podporuje vnútroštátne úsilie zamerané proti terorizmu a závažnej trestnej činnosti**



Už v roku 2005 sa krajiny EÚ dohodli na spoločnej stratégii boja proti terorizmu. Odvtedy sa sprísnila pravidlá, ktoré pomáhajú vyradiť zdroje financovania a zastaviť pranie špinavých peňazí. Nadobúdanie a držba strelných zbraní je pod lepším dohľadom. EÚ spoločne s internetovými spoločnosťami potláča teroristickú propagandu a bojuje proti radikalizácii a náboru v školách a vo väzniciach.

Do mája 2018 EÚ dobuduje systém zhromažďovania a využívania záznamov o cestujúcich, ktorý pomôže pri stíhaní trestných činov. Členské štáty dovedy zriadia vlastné útvary, ktoré budú od leteckých spoločností zbierať informácie o cestujúcich – napríklad adresy, telefónne čísla, trasy a dátumy ciest. Komisia okrem toho navrhla aj systém EÚ pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS), v ktorom by sa vopred preverovali občania tretích krajín oslobodení od vízovej povinnosti, ktorí cestujú do schengenského priestoru.

Aby sa atentátnici na úteku nemohli nerušene pohybovať po celej Európe, Komisia chce zdokonaľiť informačnú databázu Schengenského informačného systému (SIS). V SIS sa budú povinne zaznamenávať osoby podozrivé z terorizmu a zákazy vstupu pre občanov tretích krajín.

Posily získa aj Europol – európsky policajný úrad v Haagu. Europol podporuje národné policajné orgány spoločnými európskymi vyšetrovacími tímami. Po parížskych atentátoch zriadil Europol koncom roku 2015 centrum pre boj proti terorizmu. V tomto centre pôsobí 60 špecialistov, ktorí zhromažďujú informácie od rôznych bezpečnostných orgánov napríklad o zahraničných bojovníkoch v službách džihádu, ktorí sa vracajú do EÚ.

[Rada EÚ o stratégii boja proti terorizmu](#)

[Európska komisia o reforme schengenského informačného systému](#)

### EÚ bojuje proti organizovanému zločinu

**Bankové lúpeže, pašovanie, obchodovanie s drogami a pranie špinavých peňazí – organizovaný zločin dnes pôsobí bez ohľadu na hranice v celej Európe. Európska únia sa usiluje zlepšiť spoluprácu medzi svojimi členmi pri potláčaní kriminality.**

V Európe bez vnútorných hraníc funguje aj trestná činnosť cezhranične. Polícia a súdnictvo preto musia v celej EÚ úzko spolupracovať. Základom tejto spolupráce je už od roku 2002 európsky zatykač, vďaka ktorému je možné použiť zatykáci rozkaz ktoréhokoľvek štátu v celej Európe. Páchatelia trestných činov a podozrivé osoby, ktorí sa ukrývajú v inej európskej krajine, tak môžu byť omnoho ľahšie a rýchlejšie vydaní na trestné stíhanie.

Vďaka celoeurópskej databáze Schengenského informačného systému (SIS) môžu príslušníci pohraničnej stráže ľahšie odhaľovať zločincov. V databáze sú záznamy o hľadaných páchateloch trestných činov, ale aj o zbraniach, ukradnutých vozidlách a stratených dokladoch. Pátranie je tak jednoduchšie.

Okrem toho EÚ v agentúre Eurojust vytvorila skupinu renomovaných sudcov a prokurátorov zo všetkých členských štátov EÚ. Ich úlohou je vyšetrovať závažné cezhraničné zločiny a pomáhať policajným a colným orgánom jednotlivých štátov.

Významnú rolu zohráva aj európsky policajný úrad Europol, ktorý sídli v holandskom Haagu. Približne 100 expertov a kriminálnych analytikov tu zbiera informácie o páchateloch trestnej činnosti a pomáha pri pátraní. Europol vypracúva analýzy trestnej činnosti a terorizmu, ale takisto poskytuje národným orgánom praktickú pomoc pri zadržiavaní zločincov. Na webových stránkach eumostwanted.eu možno nájsť zatykače najviac hľadaných medzinárodných zločincov.

EÚ dá do roku 2020 na zlepšenie policajnej spolupráce viac ako miliardu EUR zo svojho rozpočtu. Z týchto peňazí sa budú financovať napríklad spoločné vyšetrovacie tímy, ďalší výcvik a nové technológie v krajinách EÚ. Od roku 2013 napríklad funguje spoločný vyšetrovací tím prokurátorov a policajtov z nemeckého Brandenburska a Poľska, ktorý bojuje proti cezhraničným zločineckým skupinám. V pohraničných regiónoch existujú aj centrá policajnej a colnej spolupráce, v ktorých bavorskí, saskí a českí policajní príslušníci a colníci koordinujú spoločné operácie.

A mimochodom, v EÚ ani pri najzávažnejších zločinoch, ako je napríklad vražda, neexistuje trest smrti. Bolo by to totiž v rozpore s hodnotami Európskej únie. Ako povedal predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker: „*My, Európania, sme rozhodne proti trestu smrti. Pretože veríme v hodnotu ľudského života a vážime si ju.*“

[Webové stránky o Europole](#)

[Webové stránky Europolu so zoznamom hľadaných osôb \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky Európskej komisie o agentúre Eurojust](#)

# EÚ chráni ženy a deti pred obchodovaním s ľuďmi a zneužívaním

**Obchodovanie s ľuďmi a sexuálne zneužívanie žien a detí sú ohavné trestné činy. EÚ vytvorila na odhaľovanie páchatel'ov špeciálne programy.**

Viac ako tri štvrtiny obetí obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania v EÚ sú ženy. Väčšinu donútili k prostitúcii alebo k práci za veľmi málo peňazí, nezriedka aj násilím. Stále častejšie sú obeťami aj deti. Veľká časť obetí pochádza z krajín „EÚ dvadsaťosmičky“, väčšina z nich z Bulharska a Rumunska. Obchodovanie s ľuďmi zahŕňa napríklad aj nútenú prostitúciu, nedobrovoľnú prácu alebo obchod s ľudskými orgánmi. Ako sa píše v správe EÚ, v rokoch 2013 až 2014 sa 15 846 žien, mužov, dievčat a chlapcov stalo obeťou obchodovania s ľuďmi.

Európa bojuje proti obchodovaniu s ľuďmi spoločnými silami. Snaží sa mu vopred zabrániť, chrániť obeť, trestne stíhať páchatel'ov a uľahčovať medzinárodnú spoluprácu. Európska komisia napríklad zriadila elektronickú platformu, cez ktorú si vymieňa informácie asi 100 organizácií z celej Európy. Jednotlivé združenia sa chcú touto cestou podeliť o svoje nápady, skúsenosti a iniciatívy.

Predpisy EÚ zaručujú obeťiam obchodovania s ľuďmi nespochybniteľné práva, ako sú nárok na právnu pomoc, lekársku starostlivosť a dočasný pobyt.

[Smernica EÚ z roku 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu](#)

[Brožúra Európskej komisie o právach obetí obchodovania s ľuďmi](#)

## Časť 10: Európa sa angažuje vo svete

### Európa je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete

**Európska únia veľmi výrazne pomáha v boji proti svetovej chudobe: EÚ a jej členské štáty poskytujú najviac rozvojovej pomoci na svete. Spoločne prispievajú viac než veľmoc USA.**

Viac ako polovica celosvetovej rozvojovej pomoci pochádza z Európy. V roku 2015 dali Európska únia a jej členské štáty k dispozícii rekordnú sumu 68 miliárd EUR, t. j. o 15 % viac než v predchádzajúcom roku. Počas utečeneckej krízy členské štáty pomoc ešte zvýšili.

**EÚ a jej členské štáty sú najväčším poskytovateľom pomoci na svete**

**Oficiálna rozvojová pomoc:**



Aj keď tieto výdavky vnímame v pomere k ekonomickej sile, EÚ so svojím príspevkom jasne vedie. Podiel rozvojovej pomoci na ročnom hospodárskom výkone stúpol na 0,47 %, čo je viac než dvojnásobok ako v krajinách mimo EÚ (0,21 %). Organizácia Spojených národov stanovila cieľ 0,7 %, ktorý ale štáty EÚ zatiaľ vinou hospodárskej krízy a rozpočtových obmedzení nedokázali naplniť. Chcú to však dosiahnuť do roku 2030.

Podľa zmlúv EÚ je hlavným cieľom rozvojovej politiky Únie „obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie“. Súčasťou tohto snaženia je napríklad zabezpečovanie prístupu k potravinám, čistej vode a vzdelávaniu a boj proti chorobám ako AIDS. K ďalším cieľom patrí ochrana ľudských práv a demokracie, podporovanie rodovej rovnosti a riešenie dôsledkov klimatických zmien a environmentálnych problémov. Pri dosahovaní týchto cieľov EÚ podporuje zo svojich rozvojových programov 160 partnerských krajín. Aby zlepšila účinnosť rozvojovej pomoci, musí sa zameriavať na tie najchudobnejšie krajiny. Preto potravinová pomoc smeruje napríklad do krajín sahelskej oblasti.

EÚ je najdôležitejší obchodný partner rozvojových krajín a poskytuje im bezcolný prístup na európsky trh. Takéto stimuly by mali motivovať tamojšie vlády, aby si po vzore Európy osvojili medzinárodné normy, ako sú základné práva alebo práva zamestnancov.

EÚ úzko spolupracuje s medzinárodnými partnermi, ako sú OECD, UNICEF alebo Organizácia Spojených národov, aby prispela k úspešnosti jednotlivých projektov a programov.

[Tlačová správa Európskej komisie z 13. apríla 2016](#)

### Európa pomáha riešiť krízu v Sýrii

**Občianska vojna v Sýrii núti milióny ľudí opustiť krajinu. EÚ prichýlila viac sýrskych utečencov než ktorákoľvek iná krajina, ktorá nemá so Sýriou spoločnú hranicu. Nikto neinvestuje toľko do vzdelávania sýrskych detí ako EÚ.**



Spolu so svojimi členskými štátmi je EÚ aj najväčším darcom na svete: dokopy prispela viac ako 9,2 miliardy EUR na sýrskych utečencov v Sýrii a hlavných hostiteľských krajinách (Libanon, Jordánsko, Turecko, Irak a Egypt). Súčasťou tejto sumy je priama humanitárna pomoc aj rozvojová a hospodárska pomoc.

Vďaka týmto peniazom získali utečenci prístup k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým potrebám. Humanitárnu pomoc EÚ využilo vyše 1 150 000 utečencov. Dostali potraviny, lekársku starostlivosť a deti boli zaočkované. Pre vyše milión osôb sa postavili prístrešky. Státisíce sýrskych detí môžu vďaka pomoci z EÚ chodiť do školy. Ako povedala predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová: „Nikto neinvestuje do vzdelávania sýrskych detí toľko ako EÚ – v samotnej Sýrii aj v susedných krajinách.“

EÚ sa snaží sprostredkovať ukončenie bojov v Sýrii a zasadzuje sa o mier aj na medzinárodných konferenciách.

[Prehľad Európskej komisie o Sýrii \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky Európskej komisie o pomoci EÚ pre Sýriu \(v angličtine\)](#)

[Prejav predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci Federicy Mogheriniovej z Berlína, 7. december 2016 \(v angličtine\)](#)

### EÚ podporuje svojich susedov

**Vytvoriť „okruh stabilných, priateľských štátov“ okolo EÚ – to je cieľom európskej susedskej politiky. Vznikla v roku 2004 po východnom rozšírení Únie. EÚ ňou bráni univerzálne hodnoty a hľadá spôsoby, ako účinnejšie podporovať demokraciu, základné slobody a právny štát, a bude to robiť aj naďalej.**

Cieľom je dosiahnuť prosperitu a bezpečnosť pre všetkých a zároveň nedovoliť, aby medzi rozšírenou EÚ a jej susedmi vznikali priepasti. Táto stratégia stabilizuje celý kontinent, aj jeho susedov.

Európska susedská politika vytvorila vhodný priestor na spoluprácu so 16 partnerskými krajinami na východe, juhu a juhovýchode EÚ. Vo východnej Európe sa kladie dôraz na Ukrajinu, Bielorusko a Moldavsko, ako aj na juhokaukazský región (Arménsko, Azerbajdžan a Gruzínsko), v oblasti Stredozemia na severoafrické krajiny Maroko, Alžírsko, Tunisko, Líbyu a Egypt, a na Blízkom východe sa politika zameriava na Izrael, Palestínske autonómne územia, Jordánsko, Libanon a Sýriu. Zmyslom susedskej politiky je podporovať demokraciu, hospodárske reformy a bezpečnosť na vonkajších hraniciach EÚ. Zároveň slúži aj na potlačanie nelegálnej migrácie a na boj proti prevádzkačstvu a terorizmu.

EÚ sa okrem toho spolupodieľa na prevencii a urovnávaní regionálnych konfliktov: sprostredkovala napríklad dohodu medzi Srbskom a Kosovom po dlhoročnom kosovskom konflikte. Predstaviiteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová v tejto súvislosti povedala: *„Krajiny zo všetkých kútov sveta nás prosia, aby sme podporili ich mierové procesy.“*

Popritom EÚ pomáha svojim susedom odbornými znalosťami v politickej a technickej oblasti, ale aj finančne sumou približne 2 miliardy EUR ročne. Na obdobie 2014 – 2020 vyčlenila ako finančnú pomoc z tzv. nástroja európskeho susedstva a partnerstva (ENPI) sumu 15,4 miliardy EUR. Podporu vo forme úverov poskytuje aj Európska investičná banka a Európska banka pre obnovu a rozvoj. EÚ okrem toho partnerom ponúka jednoduchší prístup k obchodu a vízam.

Na doplnenie Európskej susedskej politiky vznikla v roku 2008 Únia pre Stredozemie a v roku 2009 bolo založené Východné partnerstvo.

[Preskúmanie európskej susedskej politiky: silnejšie partnerstvá pre silnejšie susedstvo, 18. november 2015](#)

### Európa je najväčším poskytovateľom humanitárnej pomoci na svete

**Či už ide o hladomor v Somálsku, utečeneckú krízu v okolí mesta Mosul v Iraku alebo situáciu po zemetrasení v Nepále – EÚ pomáha pri veľkých krízach a katastrofách na celej planéte. V tomto smere je vzorom pre celý svet. EÚ a jej členské štáty sú spoločne najväčším svetovým poskytovateľom humanitárnej pomoci, ktorá zachraňuje životy. Európania často prichádzajú do krízovej oblasti skôr než ktokoľvek iný.**

#### EÚ je najväčší poskytovateľ rozvojovej a humanitárnej pomoci

(v % na celkovej pomoci a v mld. USD)



Zdroj: OECD, 2015, EÚ = EÚ a členské štáty

Od roku 1992 poskytuje Európska komisia humanitárnu pomoc vyše 110 krajinám. Napriek hospodárskej kríze a zmrazeným rozpočtom sa suma vyčlenená na humanitárnu pomoc stále pohybuje na úrovni jednej miliardy EUR ročne, čiže jedného percenta celkového rozpočtu EÚ. V prepočte ide o dve eurá na každého občana EÚ ročne. Z týchto peňazí EÚ každý rok pomôže 120 miliónom obetí ozbrojených konfliktov a prírodných katastrof, a zachráni tak mnohé životy. Obyvatelia mimoeurópskych krajín, ktorí sa stanú obeťami prírodných katastrof alebo vojen a konfliktov, vďaka EÚ dostanú okamžitú a núdzovú pomoc.

Peniaze z núdzovej pomoci sa v súčasnosti používajú hlavne na riešenie utečeneckej krízy. EÚ odhaduje, že na celom svete muselo opustiť svoje domovy kvôli konfliktom a násiliu 65 miliónov ľudí, z čoho 21,3 milióna osôb predstavujú utečenci a 40,8 milióna tvoria osoby vysídlené vo vlastnej krajine. Núdzová pomoc sa využíva aj pri zemetraseniach, epidémiách či teroristických útokoch.

Najväčšia časť týchto finančných prostriedkov (približne 40 %) sa používa na potraviny. Okrem toho peniaze slúžia na zdravotnú starostlivosť a lekársku pomoc, zabezpečenie vody a hygienických zariadení, stanov a prístreškov, ako aj školského vzdelávania v núdzových situáciách. Aby sa peniaze skutočne dostali na miesto určenia, EÚ spolupracuje s medzinárodnými partnermi, ako je Organizácia Spojených národov. Najväčšia časť pomoci (40 %) smeruje do Afriky, no významnými regiónmi v tomto smere sú aj Blízky východ, Stredozemie, Ázia a Latinská Amerika.

Popri poskytovaní núdzovej pomoci koordinuje riaditeľstvo Európskej komisie pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu v zahraničí (ECHO) pomoc pri katastrofách po celom svete. Brusel tak už od roku 2001 koordinuje pomoc zúčastnených štátov v Európe a vo zvyšku sveta.

Mimochodom, keď EÚ v roku 2012 dostala Nobelovu cenu za mier, Európska komisia navýšila získanú peňažnú odmenu na dva milióny EUR a tieto peniaze dala na iniciatívu EÚ s názvom „*Deti mieru*“ – pre deti v oblastiach postihnutých konfliktom.

[Webové stránky Európskej komisie o pomoci pri katastrofách \(v angličtine\)](#)

## Časť 11: Európa pomáha pri celosvetovej utečeneckej kríze

### Európa zachraňuje životy ľudí

**Prichádzajú do Európy s nádejou na lepší život, alebo sú na úteku pred vojnou a útlakom. Väčšina migrantov sa vydáva na nebezpečnú cestu do Európy cez Stredozemné more – často na vyradených plavidlách. Ak sa tieto plavidlá dostanú do núdze mimo líbyjských pobrežných vôd, majú európske lode povinnosť zachraňovať životy ľudí.**

Najvýznamnejšia utečenecká trasa v súčasnosti vedie zo severnej Afriky, spravidla z Líbye, do Talianska. Táto cesta je životunebezpečná, keďže bezohľadní prevádzkači pre vysoký záujem posielajú na plavidlá, ktoré nie sú schopné plavby na mori, stále viac ľudí. Podľa odhadov Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) zahynulo v roku 2016 pri pokuse o útek do Európy cez Stredozemné more najmenej 5 000 ľudí. Agentúra Frontex odhaduje, že v roku 2016 celkovo prišlo cez Stredozemné more približne 364 000 ľudí. Väčšina utečencov pochádzala z Nigérie, Eritrey, Guiney, Pobrežia Slonoviny a Gambie.

EÚ má od roku 2004 vlastnú agentúru zodpovednú za ochranu hraníc a záchranu na mori: európsku agentúru pre ochranu hraníc Frontex so sídlom vo Varšave. Pri svojich misiách bola agentúra Frontex dlho odkázaná na členské štáty EÚ, ktoré poskytovali príslušníkov pohraničnej stráže, ako aj vybavenie v podobe helikoptér a lodí, ktoré potom konali „pod vlajkou EÚ“. Medzičasom bola agentúra pretransformovaná na európsku pohraničnú a pobrežnú stráž, má k dispozícii aj vlastné vybavenie a rýchlo mobilizovateľnú rezervu 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže z členských štátov.

Rozpočet agentúry Frontex sa od jej zriadenia neustále zvyšoval: v roku 2016 mala k dispozícii prostriedky vo výške 254 mil. EUR. Na porovnanie: Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol) mala v roku 2016 rozpočet vo výške 100 mil. EUR.

Počas utečeneckej krízy boli rozšírené úlohy agentúry pre ochranu hraníc a posilnený jej personál. Agentúra Frontex tak napríklad pomáha Grécku pri registrácii prichádzajúcich utečencov. Agentúra okrem toho koordinuje návraty migrantov, ktorí do Európy pricestovali neoprávnene, a zachraňuje utečencov pred utopením v Stredozemnom mori.

Od roku 2015 sa zdroje a prostriedky, ktoré sú k dispozícii pre operácie EÚ na mori, strojnásobili. V rámci spoločných operácií EÚ pod názvami Poseidon, Triton a Sophia sa tak v Stredozemnom a Egejskom mori podarilo od roku 2015 zachrániť viac ako 400 000 ľudských životov. Zároveň sa podarilo znefunkčnúť 303 plavidiel používaných zločineckými sieťami a odovzdať talianskym orgánom 89 osôb podozrivých z prevádzkačstva a obchodovania s ľuďmi.

**Zachránili sme  
ľudské životy.  
V rokoch 2015 –  
2016 bolo na mori  
zachránených viac  
než 400 000 osôb**



Námorná operácia Sophia bola mimochodom pomenovaná po dievčatku, ktoré sa narodilo 24. augusta 2015 na palube nemeckej fregaty „Schleswig-Holstein“ počas nasadenia v centrálnej časti Stredozemného mora v rámci osobitnej skupiny EUNAVFOR MED.



### Európa chráni svoje hranice

Rok 2015 bol rokom utečeneckej krízy. Nikdy predtým neprišlo do EÚ toľko ľudí. Preto sa začali hlasnejšie ozývať hlasy volajúce po lepšom zaistení vonkajších hraníc EÚ. Od roku 2016 má EÚ novú európsku pohraničnú a pobrežnú stráž.

Nová pohraničná a pobrežná stráž je lepšie vybavená a disponuje rýchlo mobilizovateľnou rezervou 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže. Jej predchodcom bola agentúra EÚ Frontex, na rozdiel od nej však už pohraničná a pobrežná stráž nie je odkázaná na podporu členských štátov. Nemusí teda čakať na zapožičanie vybavenia členskými štátmi, ale môže ho sama nakupovať. Do roku 2020 sa má počet stálych zamestnancov zvýšiť na 1 000, čo predstavuje dvojnásobok personálu v porovnaní s agentúrou Frontex. Nová pohraničná a pobrežná stráž už je nasadená na hranici Bulharska a Turecka, ako aj na severnej hranici Grécka.

EÚ okrem toho posilnila Kódex schengenských hraníc. V budúcnosti tak bude povinná kontrola všetkých občanov EÚ pri vstupe do EÚ, ako aj pri výstupe z nej. Systematická kontrola štátnych príslušníkov tretích krajín je už povinná. Odhaduje sa, že približne 5 000 občanov EÚ vycestovalo do konfliktných oblastí a pridalo sa k teroristickým skupinám, ako je napríklad Islamský štát (IS). Po návrate do Európy sa niektorí z týchto zahraničných bojovníkov podieľali na teroristických útokoch.

Európska komisia okrem toho v novembri 2016 predstavila plány na zavedenie systému pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) – podobný systém už majú napríklad aj USA. Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia umožní vopred skontrolovať a zaregistrovať občanov tretích krajín oslobodených od vízovej povinnosti, ktorí chcú pricestovať do schengenského priestoru alebo z neho vycestovať. Pritom sa vždy urobí záznam o čase, mieste a dôvode cesty. Zodpovední pracovníci vopred porovnajú údaje s bezpečnostnými databázami a databázami teroristov a rozhodnú o tom, kto môže pricestovať. Ide teda v podstate o automatizovaný systém na vydávanie povolení na vstup. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker vyhlásil: „Potrebujeme vedieť, kto prekračuje naše hranice“. Cestujúci sa v budúcnosti budú musieť vopred zaregistrovať online prostredníctvom internetového formulára.

EÚ chce takto zabrániť vstupu teroristov, zločincov a navrátilcov z krajín, v ktorých prebieha občianska vojna. Registračný systém by mal byť schopný prevádzky v roku 2020, pričom ho bude môcť využívať aj agentúra Europol. Vybudovanie systému si vyžaduje investície v odhadovanej výške 212 mil. EUR.

### Európa bojuje proti prevádzkačom

**Útek do Európy je nebezpečný. Deväť z desiatich utečencov a migrantov zaplatilo organizovaným zločinným prevádzkačom. Len v roku 2015 zarobili prevádzkači na migrantoch, ktorých previezli do Grécka a Talianska, viac ako 4 mld. EUR. EÚ prijíma opatrenia proti zločineckým sieťam prevádzkačov.**

Od leta 2015 hliadkujú vojenské lode členských štátov EÚ v rámci operácie Sophia pri pobreží Líbye. Ich hlavnou úlohou je vypátrať plavidlá prevádzkačov, vykonávať ich prehliadky a zatýkať ich posádky. K tomu sa pridala aj boj proti pašovaniu zbraní s cieľom prerušiť zásobovacie trasy teroristickej organizácie Islamský štát. Pri tomto boji EÚ spája svoje sily v Egejskom mori s tureckými orgánmi a vojenskou alianciou NATO.

V rámci operácie „Sophia“ je prostredníctvom výcvikových programov podporovaná aj líbyjská pobrežná stráž. Na jar 2017 má byť na nasadenie pripravená sieť „Seahorse Mediterranean“, ktorá má podporovať pohraničné orgány severoafrických krajín v boji proti prevádzkačom a obchodníkom s ľuďmi

V marci 2016 uzavrela EÚ dohodu s Tureckom s cieľom prerušiť prevádzkačské trasy cez Egejské more. Sýrskym utečencom sú namiesto nebezpečnej plavby cez Egejské more ponúkané bezpečné a legálne spôsoby migrácie do EÚ. Na základe tejto dohody sa dosiahol jednoznačný úspech: kým v októbri 2015 touto cestou denne prichádzalo 10 000 nových migrantov, po nadobudnutí platnosti vyhlásenia EÚ a Turecka sa tento počet znížil na približne 100 osôb denne. Aby mohli utečenci dôstojne žiť a vybudovať si nový život v Turecku, EÚ spočiatku poskytne prostriedky vo výške 3 mld. EUR, s pomocou ktorých sa bude okrem iného financovať vzdelávanie pre stovky tisíc sýrskych detí v Turecku.

Od roku 2016 pomáha členským štátom pri rozkladaní zločineckých sietí zapojených do organizovaného prevádzania migrantov aj nové Európske stredisko pre boj proti prevádzkačstvu, ktoré funguje v rámci Europolu.

[Informácie o operácii Sophia \(v anglickom jazyku\)](#)

[Európske stredisko pre boj proti prevádzkačstvu](#)



### Európa bojuje proti základným príčinám migrácie

**Dôvody, prečo ľudia opúšťajú svoju vlasť, sú rôznorodé: vojna, chudoba alebo politické prenasledovanie. Na základe nových partnerstiev v oblasti migrácie chce EÚ ľuďom ponúknuť lepšiu perspektívu v ich vlasti.**

Zo Sýrie ľudia utekajú pre vojnu, z Eritrey pre chudobu a útlak, z Nigérie pre islamistickú teroristickú skupinu Boko Haram alebo jednoducho preto, že hľadajú lepší život. EÚ intenzívnejšie spolupracuje s niektorými africkými krajinami na zlepšení životných podmienok v týchto krajinách, aby utečenci mohli zostať bližšie k svojim domovom.

Viac než  
**10 mld. EUR**  
mobilizovaných v rokoch  
2015 – 2016 v reakcii  
na utečeneckú  
krízu



Únia chce tak riešiť základné príčiny migrácie Preto vytvorila núdzový trustový fond pre Afriku s prostriedkami vo výške viac ako 2,4 mld. EUR, ktoré pochádzajú z rozpočtu EÚ a z Európskeho rozvojového fondu v kombinácii s príspevkami od členských štátov a iných darcovských subjektov a sú určené na podporu rozvoja a bezpečnosti v obzvlášť postihnutých oblastiach.

Novými partnerstvami v oblasti migrácie EÚ posilnila svoju spoluprácu so zatiaľ siedmimi africkými krajinami s cieľom spoločne zlepšiť humanitárnu situáciu na mieste, bojovať proti prevádzkačstvu a uľahčiť návraty. Doteraz existujú takéto dohody s Etiópiou, Mali, Nigerom, Nigériou a Senegalom. Únia chce tieto krajiny pôvodu a tranzitu povzbudiť prostredníctvom „kombinácie pozitívnych a negatívnych stimulov“ k spolupráci, aby čo najmenej ľudí opúšťalo svoje domovy, aby migranti boli v krajinách tranzitu prijímaní a aby bolo možné vrátiť viac migrantov bez práva na azyl do ich domovských krajín. Za to EÚ ponúka spolupracujúcim krajinám uľahčenie obchodu a väčšiu rozvojovú pomoc. V Nigeri tak klesol počet migrantov, ktorí na ceste do Líbye putujú cez púšť, zo 70 000 v máji na 1 500 v novembri 2016.

Európska komisia chce v boji proti základným príčinám migrácie väčšmi podporiť súkromný sektor v Afrike prostredníctvom investičného fondu s prostriedkami vo výške niekoľkých miliárd EUR. Preto v septembri 2016 navrhla investičný plán pre Afriku a krajiny európskeho susedstva vo výške 44 mld. EUR. Na základe poistenia rizík budú súkromným spoločnostiam poskytnuté stimuly, napríklad na investície do odvetvia energetiky a spracovateľského priemyslu v Afrike. Jednou z hlavných príčin migrácie totiž je, že hospodársky rast v rozvojových krajinách zostáva od roku 2003 na veľmi nízkej úrovni. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker v tejto súvislosti uviedol: „*Tento nový plán ponúkne alternatívy tým, ktorí by inak boli nútení riskovať smrť v snahe nájsť lepší život.*“

[Webová stránka núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku](#)

### EÚ sa zasadzuje za spoločné azylové normy v Európe

**Už dlho pred utečeneckou krízou v roku 2015 si EÚ stanovila za cieľ zjednotiť azylovú a utečeneckú politiku. Mnohé členské štáty EÚ však v tejto oblasti zastávajú odlišné pozície, čo sa obzvlášť prejavilo počas utečeneckej krízy. Európska komisia trvá na spoločných minimálnych normách.**

Európska azylová a utečenecká politika má korene v období uzatvorenia Rímskych zmlúv v roku 1957.

Základnou myšlienkou pritom je vytvoriť jednotný priestor ochrany, v ktorom sa zaobchádza so všetkými utečencami rovnako a každý štát ponúka rovnakú minimálnu úroveň ochrany.

Únia tomu postupne prispôbovala príslušné právne základy. Preto platia vo všetkých štátoch minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl a starostlivosť o nich a aj konania o azyle musia prebiehať podľa rovnakých pravidiel. Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov bol prevzatý do európskeho práva.

Dublinské nariadenie od roku 1997 stanovuje, že žiadateľ o azyl musí podať žiadosť o azyl v prvom členskom štáte, do ktorého vstúpil. Vzhľadom na to, že sa počas utečeneckej krízy ukázali slabiny tohto pravidla, prebieha v súčasnosti diskusia o reforme dublinského systému.

Na návrh Európskej komisie boli v dôsledku utečeneckej krízy v roku 2015 na vonkajších európskych hraniciach v Grécku a Taliansku vytvorené centrá pre počiatočné prijímanie a registráciu utečencov („hotspoty“). V nich sú prichádzajúci utečenci registrovaní a identifikovaní pomocou odtlačkov prstov. Z týchto centier sa organizuje aj premiestňovanie utečencov v rámci EÚ, na ktorom sa dohodla väčšina členských štátov EÚ na návrh Európskej komisie. V príslušnom rozhodnutí Rady sa predpokladá prerozdelenie 160 000 utečencov z Grécka a Talianska, ktoré sú v dôsledku svojej geografickej polohy obzvlášť postihnuté prílevom utečencov, do iných členských štátov podľa určitého kľúča. Európska komisia okrem toho v lete 2016 navrhla aj ďalšie reformy. Tieto reformy zahŕňajú sprísnenie konania o azyle, spoločné normy na ochranu práv osôb, ktoré potrebujú ochranu, a ďalšiu harmonizáciu podmienok prijímania v EÚ.

[EASO: Európsky podporný úrad pre azyl](#)

## Časť 12: Únia odbúrava byrokraciu

### Veľký vplyv vo veľkých veciach, ale menší vplyv v menej dôležitých otázkach

**V očiach občanov predstavuje EÚ byrokratické monštrum, ktorého náplňou práce je určovať normy zakrivenia uhoriek. To je, samozrejme, prehnané. Hlavnou zásadou Junckerovej Komisie pri navrhovaní nových právnych predpisov je umiernenosť a zdržanlivosť.**

**Komisia stiahla v prvých dvoch rokoch svojho funkčného obdobia 100 návrhov a predložila o 80 % menej iniciatív ako za posledných päť rokov**



V mysliach ľudí je zakorenených veľa kliše o údajnej nadmernej regulácii zo strany EÚ, hoci napríklad spomínaná norma pre zakrivenie uhoriek už bola dávno zrušená. Zbytočné diskusie o predpisoch pre olejníčky alebo sprchové hlavice si chce Európska komisia pod vedením Jeana-Claudea Junckera ušetriť: Európa má konať len tam, kde je to zmysluplné, znie hlavná zásada.

Európska komisia pod vedením Jeana-Claudea Junckera v skutočnosti od nástupu do funkcie v roku 2014 stiahla približne 100 legislatívnych návrhov, predložila o 80 percent menej iniciatív než v predchádzajúcich piatich rokoch a vykonala dôkladné preskúmanie všetkých existujúcich právnych predpisov. „Pretože iba ak sa zameriame na oblasti, v ktorých môže Európa poskytnúť skutočnú pridanú hodnotu a dosiahnuť výsledky, budeme môcť urobiť z Európy lepšie a dôveryhodnejšie miesto,“ povedal Juncker.

Európski občania a podniky by chceli, aby európski zákonodarcovia zamerali svoj čas a úsilie na dôležité a naliehavé otázky a pritom sa snažili navrhovať jednoduché, predvídateľné a primerané právne predpisy založené na faktoch, ktoré prinesú čo najväčší úžitok.

Cieľom Junckerovej Komisie je preskúmať existujúce právne predpisy EÚ a zabezpečiť, aby naďalej spĺňali svoj účel a prinášali plánované výsledky. Komisia na to pravidelne využíva poradenstvo skupiny expertov na vysokej úrovni, ktorej členmi sú zástupcovia členských štátov, podnikateľského sektora a občianskej spoločnosti, aby zistovala, ako by bolo možné reguláciou na úrovni EÚ účinnejšie a efektívnejšie znižovať náklady a administratívne zaťaženie bez toho, aby boli ohrozené politické ciele.

Európske právne predpisy mimochodom nepochádzajú z pera anonymných byrokratov. Smernice alebo nariadenia vždy schvaľujú spoluzákonodarcovia, priamo volený Európsky parlament a demokraticky volené vlády členských štátov. Žiadny európsky právny predpis preto nevznikne bez účasti Slovenska.

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14. 9. 2016](#)

# Európska únia nie je byrokratický moloch – Európa nás stojí menej, ako si myslíme.

**Byrokracia EÚ má zlú povest'. Mnohí si myslia, že nespočetní úradníci a inštitúcie v Bruseli žijú a existujú v blahobyte na náklady občanov. Čísla ale dokazujú opak.**

V európskych inštitúciách pracuje približne 55 000 zamestnancov, z toho takmer 34 000 pre Európsku komisiu. To nie je tak veľa, keď uvažíme, že zamestnanci európskych inštitúcií pracujú pre 510 miliónov občanov. Z toho vyplýva, že jeden zamestnanec európskych inštitúcií pripadá na 10 000 obyvateľov. Na porovnanie: mesto Kolín má napríklad približne 17 000 zamestnancov verejnej správy. Keďže Kolín má približne jeden milión obyvateľov, jeden zamestnanec pripadá približne na 60 obyvateľov. V Paríži tento pomer vychádza na jedného zamestnanca na 45 obyvateľov. Z tohto hľadiska vychádzajú európske inštitúcie relatívne skromne.

Samozrejme, vždy budú existovať požiadavky na zmenšenie byrokratického aparátu. Zväz daňových poplatníkov napríklad navrhuje znížiť počet zamestnancov európskych inštitúcií na menej ako 40 000. Kritici však radi zabúdajú na to, že: Európska únia sa v posledných rokoch neustále rozrastala, v súčasnosti má 28 členských štátov a rozšírili sa aj jej právomoci – ako sa to dá zvládať, ak sa nerozšíri aj administratíva?

Len 6 percent celkového rozpočtu EÚ predstavujú administratívne výdavky (platy, dôchodky a prekladateľské služby), kým zvyšných 94 percent sa vynakladá v prospech členských štátov a občanov. A ešte jedno porovnanie: administratívne výdavky EÚ dosahujú výšku 8,3 mld. EUR ročne, kým administratívne výdavky členských štátov sa pohybujú na úrovni 2 200 mld. EUR ročne.

Ani predsudok, že úradníci v Bruseli žijú v blahobyte, nie je pravdivý. Základná mzda novoprijatého zamestnanca Európskej komisie začína na približne 2 300 EUR mesačne plus príspevky. Len málo zamestnancov na najvyšších pozíciách má najvyššiu základnú mzdu približne 16 000 EUR mesačne. Mzdy zamestnancov európskych inštitúcií sa pritom vyvíjajú rovnako ako mzdy ich kolegov z určitej skupiny členských štátov. Zamestnanci európskych inštitúcií v minulých rokoch celkovo stratili – z dôvodu zvýšenia dôchodkových príspevkov a zavedenia krízového odvodu – na kúpnej sile viac ako mnohí ich kolegovia z členských štátov. Od roku 2004 do roku 2011 klesla ich kúpna sila o 7,6 percenta. Európska komisia okrem toho oznámila, že do roku 2020 plánuje na mzdách ušetriť celkovo 8 mld. EUR.

[Webová stránka Európskej únie venovaná administratíve](#)

### EÚ sa oplatí – aj Slovensku

**Každý Slovák dostal z rozpočtu EÚ v roku 2015 689 eur, prispel do neho čiastkou 128 eur a dosiahol tak čistý profit z nášho členstva v EÚ v sume 570 eur. Slovensko sa stalo tretím najvyšším percentuálnym čistým prijímateľom z rozpočtu EÚ, hneď po Českej republike a Maďarsku.**

V roku 2015 vyčerpalo Slovensko z rozpočtu Európskej únie celkovo 3,73 miliardy eur. V tom istom období zároveň prispela krajina do rozpočtu EÚ sumou 607,9 milióna eur a odviedla do neho prostriedky v podobe ciel a obchodných poplatkov vo výške ďalších 88,9 milióna eur. Čistá rozpočtová pozícia Slovenska voči európskemu rozpočtu tak predstavovala až +3,095 miliardy eur.

Slováci si uvedomujú výhody, ktoré im členstvo v Európskej únii prináša. Výsledky ukazujú, že zavedením eura si Slovensko do roku 2011 polepšilo približne o 10 % reálneho HDP na obyvateľa. Kým v roku 2003, pred vstupom do EÚ, bol HDP na obyvateľa na úrovni 55 percent priemeru EÚ, dnes už dosahuje 77 percent európskeho priemeru. Slovensko je príkladom dlhodobého ekonomického rastu - očakáva sa, že HDP bude aj naďalej rásť okolo 3 percent vďaka priaznivému vývozu, stabilným výdavkom domácností a vďaka zlepšeniu podmienok na pracovnom trhu.

Najviac prostriedkov z minuloročného rozpočtu EÚ využilo Slovensko na takzvanú hospodársku, sociálnu a regionálnu kohéziu, na ktorú bolo určených 3,086 miliardy eur. Ďalších 566,5 milióna eur putovalo do slovenského poľnohospodárstva. Priame platby našim farmárom dosiahli bezmála 440 miliónov a do rozvoja slovenských vidieckych oblastí investovala EÚ 122,5 milióna eur. Rozpočet Európskej únie prispel aj na programy v oblasti bezpečnosti, ako aj na programy Európa pre občanov a Kreatívna Európa.

Slováci si uvedomujú výhody, ktoré im členstvo v Európskej únii prináša. Slovensko vďaka členstvu v EÚ dostáva na obyvateľa 571 Eur, čo je najviac zo všetkých krajín EÚ. Výsledky ukazujú, že zavedením eura si Slovensko do roku 2011 polepšilo približne o 10 % reálneho HDP na obyvateľa. Kým v roku 2003, pred vstupom do EÚ, bol HDP na obyvateľa na úrovni 55 percent priemeru EÚ, dnes už dosahuje 77 percent európskeho priemeru. Sme radi, že dobré ekonomické výsledky sa začínajú odzrkadľovať aj vo vnímaní ľudí. Slovensko je príkladom dlhodobého ekonomického rastu - očakáva sa, že HDP bude aj naďalej rásť okolo 3 percent vďaka priaznivému vývozu, stabilným výdavkom domácností a vďaka zlepšeniu podmienok na pracovnom trhu.

[Údaje Eurostatu o rozpočte EÚ na rok 2015](#)

[Koľko Slovensko vyčerpalo z rozpočtu EÚ v roku 2015](#)

**60 DŮVODOV PREČO EÚ  
AJ TVOJA EURÓPA  
60 ROKOV RÍMSKYCH ZMLÚV**

Európska komisia  
Zastúpenie EK na Slovensku  
Palisády 29  
811 06 Bratislava  
+ 421 (2)54 43 17 18  
[www.europa.sk](http://www.europa.sk)

Marec 2017



Zastúpenie EK na Slovensku